

pen

... na preši
mošt
pijén!

VESTNIKOV
MESEČNIK
četrtek,
26. septembra,
2002,
90. številka

V Radomerju sta si posadila vinogradnika v naročje kraljico žlahtne kapljice Matejo. Zgodilo se je kar na starodavni stiskalnici. Želimo, da vam v vseh ozirih dobro teče. Vse do naslednjega Pena – ta pa bo (če bo) 30. oktobra.

Sestraska gostija 170 navdušenih svatov

Miloš Milošević, Nejc Perhavec, Andrej Perhavec

Sestromanija v Pomurju še vedno traja. Od nastopa naše moško-ženske trojke na Eurosongu (mimogrede, v glasbenem smislu niso bili ne vem kako uspešni) se kar vrstijo gostovanja na večjih in manjših prireditvah – tudi v Regiji. Nedavno so nepridipravi Sestre »skrumplali« in »zbilicali« na znameniti prekmurski prireditvi Razgibanica, zato pa je bilo toliko bolj uspešno v hotelu DIANA. Tam so sestre nastopile mladoporocencema SANDRI LUTAR in UROŠU IVANCU. Pentute ne poročajo, ali je bil bolj navdušen on (Uroš) ali ona (Sandra), v vsakem primeru pa je kakšnih 170 svatov (po)norelo od navdušenja nad rdečimi zapeljivkami.

....nti sestro!

Rožmanova moškost

Da sam pekar ...

ROŽMAN MIRKO
s.p.

MIRKO ROŽMAN, prvi med STARONOVOVAŠČANI (če pa je predsednik vaškega odbora), je v prostem času tudi pekarski podjetnik. Med drugim ustvarja tudi velike in majhne žemljice. Pa ne le to: na nedavni razstavi podjetništva v KRIŽEVCIH PRI LJUTOMERU so obiskovalci (predvsem pa obiskovalke) občudovali umetniško stvaritev, za katero Pentute ne vedo, ali je za pojesti ali za kaj drugega ...

Stewen

Preobrazbe

Ko so pripravili v MORAVSKIH TOPLICAH dan olimpijskega komiteja, Pentute niso vedele, da bodo o svoji prihodnosti razpravljali trije velmožje SLO-športa. Z leve: najboljši fuzbalski strelec med Janezi, sicer naš kolega FERI MAUČEC, EVGEN BERGANT - KUKI (nekdanji športni urednik Dela) in predsednik slovenskega Olimpijskega komiteja JANEZ KOCJANČIČ.

Čeker

Velmožje iz športa h kmetijstvu

Kdo pa bo kmetijski minister?

P. S.: Pentutarji tutajo, da so se strinjali, da je bolj kot slovenski šport njihove pomoči potrebno nacionalno kmetijstvo. Za začetek bodo delovali v Ferijeveh Beltincih. Tako bo Kocjančič predsednik tamkajšnje Zadrugne zveze (njegov hobi so menda traktorji), Bergant mu bo logistično pomagal kot vodja izpostave Kmetijskega gospodarstva, Mauček pa bo sodeloval z živinorejskimi nasveti kot uspešen rejec kokoši nesnic.

Hohnjec s tremi srci

Vsakoletni maratoni v RADENCIH so spektakli, letošnji pa je imel še poseben mik. Bil je namreč prvi za (še vedno novega?) prvega moža družbe, ZLATKA HOHNJECA. Urednik MURSKEGA VALA MARJAN DORA ga je zvalil pred mikrofonom, česar menda drugim iz srenje sedme sile ni uspelo ...

Čeker

Maratonca, ki ne bežita
častnega kroga

Premiere

Kam s Hermanovimi pokali?

Večni in nepremagljivi šampion (ima mogoče vsakodnevno na svojem krožniku šampinjone?) Jože Herman je svojo potomko Tanjo začel kmalu navajati na ... pokale. Mala velika Tanja očku namreč zvesto sledi in si rada ogleduje zlate in srebrne pa velike in majhne, zato je očku obljubila, da bo tudi ona šampionka. Za zdaj še ni jasno, ali tako kot njen vzornik v radioamaterstvu ali v čem drugem. Berite Pen. Tute bodo vedele prve.

Doar

Zmagoslavje

Večer za Vestnik

Konkurenca je motor kapitalizma. Tudi v novinarstvu. Tako so se nedavno na največji sejmski prireditvi v Gornji Radgoni kolegi z matičnega uredništva VESTNIKA domislili reklame, za katero bi lahko rekli, da je bila to poletje med izvirnejšimi. Kar na VEČEROVO vozilo so namreč »prilimali« Vestnik in si tako zagotovili (menda zastoj) učinkovito reklamo – hostesi, ki sta Večere razvažali po sejmu, sta tako (verjetno nehote) reklamirali tudi najboljši tednik v SV Sloveniji. In še avtor domislilce: novinar, sicer tudi pentutarski sodelavec z bistriškega, JOG.

Ni večera brez Vestnika!

Ne cmok v grlu, ampak cmok na lička!

Slavko in Ema, to je lepi par!

Kmetijstvo Bomo v EU kosili ali plesali?

Čeprav priznava, da najraje okopava in pobira čebulo, je nacionalni kmetijski minister F. BUT vešč tudi drugih kmečkih opravil – košnje na primer pa tudi plesa (če je slednje kmečko delo). Pentutarski opazovalci pa se sprašujejo, katera od obeh fotografij je bolj značilna za slovensko kmetijstvo po pridružitvi materi Evropi – bomo v ugledni družbi (lastno)ročno kosili ali se zgolj zabavali?

gegra

Franci for ever!

Župani I

Ge bi tudi gasiu!

Volitve se bližajo, župani pa se pripravljajo (in seveda tudi njihovi protikandidati). In se udeležujejo shodov, takšnih in drugačnih. FERI CIPOT (župan v M. TOPLICAH) bi se tudi brez volitev težko odrekel obisku prireditev v rojstnih TEŠANOVCIH, posebej če je treba podeliti pokale tako mičnim dekletom kot v pentutarskem primeru. Gre za memorialno gasilsko tekmovanje, mlada gasilka pa si bi gotovo za vse čase zapomnila iskreno županovo čestitko ...

gegra

On je prvi mož (župan) komune Sv. Jurij ob Ščavnici, ona pa predsednica tamkajšnjega društva kmečkih žena in deklet. Pentute so ju ujele ob žetvi na Stari Gori, kjer sta bila v glavnih vlogah. Pa recite, da nista prava človeka na pravih mestih!

gegra

Prvi jo je skupil šalovski

Pred-voliilna mrz-

lica je najprej zajela Goričko, natančneje občino ŠALOVCI. Tako sta v času žetve v

Župani III

DOLENCIH nezadovoljni domačinki (pravijo, da prihajata iz opozicijskih

vrst) zajeli župana A. ABRAHAMA in ga zvezali s slamo. Poučeni tutajo, da je prišlo do neljubega dogodka iz protesta, ker v tamkajšnjem gasilskem domu še vedno nimajo avtomatske elektronske sirene, zato jo mora predsednik PGD lastnoročno vklopiti vsako soboto opoldne.

gegra

Če me ne pistijta, nikdar!

Kda de avtomatsko tulilo?

(Nem) Igaz!?

Župani IV

Zakaj pa ne prodaja v Lentiju?

JOŽE KOCON, prvo (župansko) ime LENDAVAL, zagotovo ni preveč vesel grafita, ki se je pojavil pred enim od gradbišč v mestu. Ali pač: če karkoli v teh težkih kapitalističnih časih dobro prodaja, ponavadi ostane dobiček. In če bo od prodaje ostalo tudi kaj za občane Lendave, mu je gotovo ne bodo zamerili ...

Frbo

Gorički Manchester promovira Šlica

Župani V

V ospredju je sicer sedma sila (predvsem športna), pa vendar je jedro fotografije veliki mož iz ozadja, ko gre za žogobcarski BOOM drugoligaša iz Križevca. GORNJEPETROVSKI župan FRANC SLIHTHUBER je namreč ob tem, da je spreten in prijazen mož, tudi tvorec uspehov goriškega nogometa, zato mu dajejo predvolilni analitiki jeseni veliko možnosti. Če seveda Manchester ne bo popustil!

frbo

RAZMIŠLJANJE

Jožef Hančik
vinogradnik

Kot kmeta, vinogradnika in poljedelca so me vedno prizadele kakšne birokratsko-tehnokratske odločitve z vrha, ki so se nanašale na to dejavnost. Še posebej sedaj, ko doživlja ta panoga hude čase, jaz pa postajam starejši (in bolj zrel).

Predsednik države Slovenija g. Kučan je za dan, ko se tradicionalno po vseh vinorodnih območjih naše države krsti mošt, razpisal volitve. To pomeni, da na ta dan pri večini vinogradnikov krst mošta - mladega vina odpade in obenem odpade tudi promoviranje novega vina. S tem ne želim primerjati in ugotavljati teže enega ali drugega dogodka, vem pa, da ima martinovanje na ta dan veliko daljšo tradicijo kot volitve na ta dan v državi Sloveniji.

Še posebej pa me moti, da vitezi vina niso predlagali

Volitve namesto

martinovanja

predsedniku države, da volitve razpiše za drugi datum. To jim ne bi bilo težko, saj je g. Kučan častni član Evropskega reda vitezov vina - Konzulata za Slovenijo. Ena glavnih nalog vitezov vina pa je ohranjanje in širjenje tradicije, povezane z vinom. Mogoče pa je imel prste vmes vinu nenaklonjeni minister za zdravje g. Keber. Kdo ve?

Vedno, ko grozdje lepo zori, se sprašujemo, kdaj bo trgatav. V mislih imamo seveda datum, kdaj bo trgatav dovoljena. Tudi to me je vedno motilo, saj poznamo razmere v prekmurskem vinogradništvu. Imamo na stotine večjih in manjših parcel, zasajenih z vinsko trto. Te so na takšnih in drugačnih legah, z različno medvrstno razdaljo in gostoto saditve. To pomeni, da bo dozorevanje grozdja različno. Vedno sem upošteval pravilo, da naj se grozdje trga takrat, ko je zrelo, in sicer za vinogradnika in kupca - pivca tega vina, ne pa za institucije, ki določajo datume trgatav. Ker če se ne bomo ravnali po svoji pameti, se nam bo pogosto dogajalo, da bomo imeli za ocenjevalno komisijo dobro vino, sami pa bomo rajši segali po sosedovem, ki je manj sladko. Za Pomurje je bilo značilno, da se je vino mešalo z mineralnimi vodami ali soda vodo. V zadnjih letih pa so »strokovnjaki« poskusili usmeriti pivca k pitju čistega vina. Mislim, da je še vedno najboljša pitje dobrega osvežilnega »špricerja«. Velja tako za vinogradnika kot pivca.

Ker pa naravne danosti v Pomurju omogočajo skoraj vsako leto pridelavo predikatnih vin od pozne trgatve do ledenih vin, moramo vinogradniki to izkoristiti in s takimi vini osvajati bližnja in daljna tržišča. Čeprav so mariborski strokovni krogi menili, da renski rizling ne sodi v prekmurske gorice in da je zdaj za njih bogokletno pri nas saditi traminec, dosegamo prav s temi sortami zavidljive rezultate tudi na mednarodnih ocenjevanjih. »Stroka« se ni potrudila v praksi!

In še nekaj besed o letošnji trgatvi, ko nekateri močno jamrajo, da nimajo kaj početi z grozdem. Seveda so časi za vinogradništvo težki, vendar so prav ti, ki najbolj jamrajo, pozabili, da so pred leti prodali stiskalnice in sode za vino, vinske kleti pa spremenili v počitniške hišice. Račun, da bodo z družbenim denarjem zgrajene vinske kleti in odkupne postaje dajale za grozdje lepe kupe denarja, se jim ni izšel. Danes je pač tako - kjer nisi solastnik, težko vplivaš na gospodarjenje!

Vsako pisanje o Češki ima svojo kodo, svoje pogojno razmišljanje: ko želimo pisati optimistično, izraziti svoje duhovite občutke, citiramo dobrega vojaka Švejka, ko vidimo stvari črno, prelistamo Kafka. V njegovi zapuščini pod geslom X.337.f piše: »Nikoli ne boš izvlekel vode iz globine tega studenca.« Kakšno vodo? Iz kakšnega studenca? - Kdo to sprašuje? Tišina. Kakšna tišina?

Molitev za Prago

Branko Šimen

Tista na staromestnem trgu v srcu Prage. Kajti tam se je prejšnji mesec ustavljal zgodovinski »Staromestny orloj«. Pred presenečenimi, šokiranimi Pražani s polnimi dlanmi vode, ne piva. Ni ga turista, ki se ne bi ustavljal pod sedemdeset metrov visokim stolpom in počakal, da bi odbila naprava iz gotskega časa polno uro, da bi se na zvoniku odprla vrata in bi stopili pred radovedne turistične oči tristo let stari apostoli, ki jih vsakič vodi smrt, večni merilec vsakršnega pa tudi našega časa. Ura je marsikaj doživela, enkrat je zgorela, leta 1866 jo je obiskal radovedni francoski pisatelj in pustolovec Aleksander Dumas, češki revolucionarji so jo uničili v majski revoluciji 1945. Ura se je prestrašila povodnji, ki je tokrat prestopila korito Vltave, se razlila po starih ulicah, po magičnih krajih, ki so bili nekaj dni pod vodo, in uničila, kar vodna stihija lahko uniči. Vdrla je v vse prostore zgradb, zalila kleti, znašla se je v vseh porah praškega kulturnega življenja.

Na tem Staromestnem trgu, pod motlečo uro, kjer se pije pivo po 40 kron, kajti ta prostor je postal »in«, kot bi rekli Američani (drugače se okusni gambrius pije po praških krčmah po 16 kron),

ki krasijo most. Protireformacijska cerkev je uvedla Karlov most v legendo, v kateri nastopa sv. Ivan Nepomuk (kip številka 16). Legenda pravi, da je bil sv. Ivan spovednik kraljice Zofije, in ker ni hotel na zahtevo kralja Vaclava IV. izdati izpovednih skrivnosti, so ga mučili in na koncu vrgli z mostu v Vltavo. Ivana Nepomuka je cerkev razglasila za svetnika v osemnajstem stoletju. Zgodovinski podatki so drugačni: vikar Ivan s Pomuka je bil po ukazu kralja Vaclava IV. leta 1393 umorjen in utopljen v Vltavi, pa ne zaradi spovednih skrivnosti, marveč zato, ker se je zapletel v državne prepire med kraljem in visoko duhovščino. Na mostu stoji trideset kipov. Najbolj dragocen je kip sv. Luitgarde, ki predstavlja svetnico, ki jo je v snu obiskal Križani in objel z eno roko. To je bilo prvo delo znanega češkega kiparja Majtaša Brauna iz leta 1710. Najbolj priljubljen kip na mostu je Turek, ki pomaga zaprtim kristjanom.

Češki književnik, pesnik in nekdanji emigrant, danes veleposlanik Češke republike v Avstriji Jiri Gruša, je objavil lani izjemno duhovito, analitično knjigo o češkem človeku, ki se je vedno znašel, pa naj je bil doma ali v tujini kot ponižni spremljevalec domačih razmer ali

14. avgust

22. avgust

je bilo v minulih dneh dokaj otožno. Turisti so viseli na obali, kajti tam se je Karlov most divje boril z vodno ujmo. Voda pod mostom je narasla na 784 centimetrov. Kasneje je gladina vode padla, Vltava se je zlija v Labo, ki je preplavila del Nemčije, posebno mesto Dresden. Toda Čehi ne bi bili to, kar so: na pomoč niso poklicali samo gasilcev in dva tisoč vojakov, marveč tudi svojo duhovitost, praški humor. Takoj se je v časopisih pojavil mali oglas: »Prodaj hišo v Českých Budějovicah. Oglej pod Karlovim mostom v Pragi. Oprema doma: vodna postelja, tekoča voda, pod hišo je kopalništvo!« Anonimni češki humorist je takole pokomentiral vremensko nesrečo: naša humanitarna pomoč Nemcem, ki jih je prizadela poplava, je res nesebična, celo ogromna. Po vodi smo jim poslali žimnice, omare, nekajkrat celo cele hiše... Voda je vdrla v praško sinagogo na Panški ulici, poplavila je kletne prostore Narodnega gledališča. Pojavile so se kraje iz zaprtih trgovin. Gasilci so opazili in odkrili »lažne gasilce«, ki so vdrali v stanovanja, »reševali« stanovalce in mimogrede izropali njihova stanovanja... V živalskem vrtu je poginilo več kot sto živali. Edini, ki je vzdržal, je bil Karlov most. Ni ga človeka, ki bi prišel v Prago, in se ne bi posprehodil po njem. Kameniti most čez Vltavo je dobil ime po svojem utemeljitelju cesarju Karlu šele ob koncu devetnajstega stoletja. Prej se je imenoval Juditini most. Cesar Karel je naredil letni solsticij, ki je še danes viden s praga Staromestnega stolpa na mostu. Sonce v tem času in s tega mesta zahaja za katedralo sv. Vita na Hradčanih, patrona katedrale in mostu. Karel je tako oživil davno predkrščansko šego - šifrirano v združitvi imena Vit/Svantovit kakor tudi v svojem rodbinskem imenu Luksemburg, kar pomeni svetlobo in mesto, mesto svetlosti v igri svetlobe. Ta Karlova misel je zapela za oko tudi prvemu Velikemu češkemu prostozidarskemu mojstru slikarju Alfonsu Muchi, ki je solsticij izrisal na prvi češki znamki. Dodajmo, da je Karlov most dolg 516 metrov, širok je deset metrov, da leži na šestnajstih podpornikih in da so ga zgradili v času letnega solsticija 9. junija 1357, ko je prišlo do konjunkcije Sonca s Saturnom, in to točno ob 5. uri in 31 minut, a vse to v znamenju leva - heraldičnega znaka češke kraljevine. Natančni podatki o času, ko so položili temeljni kamen za kamniti most čez Vltavo v Pragi, je sestavljen iz samih neparne številke: 1, 3, 5, 7, 9, 7, 5, 3, 1. Karlov most ima burno preteklost, vse od husitskih bojev po bitki na Beli gori, ko je dvanaest glav čeških velikašev skoraj deset let viselo na nazobčanem obzidju na mostu. Najbolj srdite bitke so se vodile 1648. leta prav na mostu, ko so Prago oblegale švedske vojske; leta 1848 so bile tukaj postavljene študentske barikade. Z mosta je čudovit pogled na Hradčane: ni ga domačega ali tujega turista, ki se ne bi tukaj fotografiral, malo sebe, malo Hradčane, kjer danes uraduje gospod Vaclav Havel, in malo posamezne kipe,

jezni emigrant v izgnanstvu. V knjigi Češka/napotek za uporabo ne piše samo o dobrih sorodnikih, o turistih, ki so odkrili magično Prago, enkrat med alkimijskimi zvezdami, drugič v stihijem blatu in pod vodo, marveč o Čehih, ki so proslavili svojo domovino v svetu. Tako je med drugim zapisal: Vsi mi smo z vasi. Naš človek je lahko odšel v Prago, na Dunaj, Budimpešto. Ali v Pariz. Kot Mucha, slikar secesije (prav te dni se je končala njegova razstava del z balkansko motiviko, narejenih v Sarajevu pred prvo svetovno vojno). Ali študent Čapek, ki je odšel v Pariz prej, preden je začel pisati svoje genialne tekste. Tu je Bata, ki ga je inspirirala ameriška industrija. Ali Masari, ki si je iz Amerike pripeljal celo svojo ženo. Ali tu je tudi pisatelj in kralj praških beznic Hrabal, večni lovec na golobe, »najboljši francoski pisatelj« Milan Kundera, ki ima namesto revme še vedno v kolenih strah od totalitarizma. Ali Miloš Forman, ki je že nekajkrat pokazal ameriški industriji zobe in zrežiral svojega Amadeusa. In sredi praških poplav je umrl pesnik Jiri Kolar, simbol češkega surrealizma in absurda, izdelovalec mrliških krst, nekajkrat zaprt med stalinizmom, znan po zbirki poezij Prometejeva jetra, in ki po letu 1969 ni mogel več objavljati, ker se je med drugim družil v prav tako poplavljeni kavarni Slavija z disidentom Vaclavom Havelom. Predsednik države in sam pesnik in dramatik je poslal pokojnikovi ženi Beli Kolar brzojavko in v njej zapisal: »Smrt Jiriya me je globoko prizadela. Bil je eden od stolpov sveta, v katerem sem odrasel in v njem živim.« Te dni so Čehi izračunali škodo, ki so jo napravili voda, poplave, neurja. Denarna škoda na kulturnih spomenikih je 2,4 milijarde kron. Država je dala prvih deset milijonov, toliko da si lahko umije zobe, je zapisal češki humorist. Najhuje je voda prizadela Center Egona Schielea v Češkem Krumlovu. Voda je uničila galerijo Manes, ki stoji ob Vltavi. Pod vodo je izginita galerija Litera v Karlinu. V južnočeškem gledališču v Českých Budějovicah je voda uničila kotlarino, električne instalacije in gledališki arhiv. Potopljeno je bilo gledališče Archa na Poriči. Znano gledališče Na zabradli je ostalo brez naprav za zračenje. Narodna knjigarna v Pragi je doživela škodo, ki so jo izračunali v milijonih kron. V založbi Labirint so ostali brez knjig v skladišču, zgradba FAMU (filmska šola) je ostala brez videoarhiva. Pod vodo so bile številne kinodvorane. Toda življenje se je v Prago že vrnilo: uničen je njihov metro, na katerega so bili tako ponosni. Voda na koncu predora, so zapisali in stisnili zobe. Bo Praga postala čez nekaj mesecev še lepša, magičnejša, kot je bila? Molitev za Prago, ki so jo opravili duhovniki različnih verskih skupin, bo morda zalegla. Z ulic bodo odstranili blato, iz kleti izčrpali vodo, knjige posušili s fenom in turistom dvignili cene za pogled na uro, ki se je od strahu ustavila. Čehi so se se vedno znašli tudi voda, ki ni dobra niti za čevlje, jim ni mogla do živoga.

Marijan Trstenjak (levo) ima največ zaslug za temeljite radiestezijske raziskave okrog Ivanovega izvira na Razkrižju. Že od otroštva ga je zanimala fizika z vsemi njenimi skrivnostmi, med njimi posebej radiestezijska, zato ne preseneča, da se je odločil za študij strojništva in ga tudi dokončal. Zadnje desetletje je namenil radiestezijski ves svoj prosti čas. Po hišah je opravil nekaj tisoč meritev, do zadnjega koščka je premeril tudi širše območje okrog Ivanovega izvira. V oporo mu je bilo vse, kar je že obstajalo – od pripovedi do ugotovitev Pogačnika in drugih. Radiestezijski so s skupnimi močmi določili 22 zdravilnih točk, vrli Razkrižani pa so jih domiselno uredili. Na fotografiji pri izvira je v družbi Igorja Ziernfelda iz Domžal. Njemu in njegovim dolgoletnim izkušnjam najbolj zaupa. Visoko pa ceni tudi znanje in sposobnosti kolegice Vere Klovar Švigir (desno) iz Jalšovca pri Štrigovi, ki se z radiestezijsko in bioenergijo zelo intenzivno ukvarja.

Med ljudmi je Marijan Trstenjak bolj znan kot podjetnik in izdelovalec zanimivih izdelkov iz lesa. V roki ima razkriški vozec. Navidez enostavna stvar, ki pa jo le redki uspejo zložiti. Ko je to nekoč v gostilni na Gibini uspelo kolegu Mirku Žižku, ga je kar takoj poklical, pa čeprav je bila ura štiri zjutraj. Pa tudi lep spomin na obisk v Razkriškem kotu je ta vozec. In še eno družinsko tradicijo nadaljuje Marjan. Ima vinograd s 6 tisoč trtami in pridelava odlična vina. Največ energije mu vzame prodaja.

I. Benko

Jure. Z.

Takole pa je, ko je Marijan Trstenjak med svojimi najbližjimi v domači kuhinji na Gibini. Od leve so starejša hčerka Monika, dijakinja prvega letnika elitne ljutomerske gimnazije, žena Cvetka, zaposlena v Muri s spričevali o končani srednji kmetijski in ekonomski ter trgovski šoli, mlajša hčerka Julija, ki je petošolka na razkriški šoli, skrajno desno pa stric Alojz z Marijanove domačije v Banfiju (Hrvaška), s katerim so poslovno in tudi sicer zelo povezani, čeprav jih ločuje državna meja in sto drobnih tegob, ki so z mejo prišle v njihovo vsakdanje življenje. Ampak meja je dejstvo, treba se je privaditi in prilagoditi ... Vedno ni lahko in to je verjetno eden glavnih razlogov, da se mladi izseljujejo ...

ČUDEŽNA POT OB ZMAJEVI ČRTI MOČI

Takole pa nastajajo pravi razkriški mlinci. Zagotovo jih znajo narediti gospodinje (od leve) Marija Makovec, Nežika Kralj, Dragica Alt, Irma Puklavac in Anica Ivezic, peko na posebni pečl na prostem pa odlično obvlada Marica Srša. Če boste na Razkrižju, ko bo tam kak kulturni ali turistični dogodek, si boste vse skupaj lahko ogledali v živo in poskusili. Razkriški mlinc je namazan z zaseko in zvít kot palačinka. In po dveh treh mlincih bo postanek na eni od zdravilnih točk še učinkovitejši!

Ze stoletja velja, da voda iz Ivanovega izvira pomaga pri izboljšanju vida, njeno pitje izboljša splošno počutje, ozdravlja pa naj bi celo golšavost. Sem naj bi zahajali ljudje že pred letom 1700, torej pred postavitvijo cerkve. Od ust do ust se je širila legenda o slepi deklici, ki se ji je pri izvira povrnil vid, pa o pastirju, ki naj bi mu po prvi vojni pomagala odpraviti trahom.

Meritve radiestezijskih so potrdile izjemno energijsko moč na tem območju. Odkrili so več zdravilnih točk in zasnovali Čudežno pot ob zmajevi črti moči. Zdravilno območje v dolžini okrog tri kilometre in pol ima 22 zdravilnih točk, ki pomagajo pri zdravljenju boleznih dihal, prebavil, jeter, ščitnice, pri odpravljanju težav s srcem, zdravljenju boleznih okostja, živčevja itd.

Trstenjak opozarja, da je za uspešno zdravljenje zelo pomembno upoštevanje navodil: izbira prave točke za določeno bolezen, spoštovanje časa za postanek na točki, kot so ga določili strokovnjaki, postajanje na največ treh točkah dnevno in večkrat obisk posamezne točke – enkrat ni nobenkrat!

»Energije v razkriškem kotu so enakovredne, po Pogačniku celo učinkovitejše od tistih pri Bukovniškem jezeru. Ob nedeljah popoldne bo ljudem na voljo tudi bioenergetik – za pomoč in navete,« pravi Trstenjak in dodaja, da so v kraju našli veliko podporo. Celotno območje je lepo urejeno in po opravljeni terapiji na izbranih zdravilnih točkah lahko obiskovalci tam preživijo lep dan – od mlina, kovačnice z muzejem, bakrenodobne naselbine, najvišjega pomurskega slapa, oljarne do cerkve sv. Janeza Nepomuka ... Za razkriško kulinarčno ponudbo pa so značilne pogačice, ki jih je marsikateri od vrlih gostopodinj pripravljena speči tudi, če ni 14. februar in če ni poroke. Recepta pa ne izdajo!

Novinarji iz številnih slovenskih redakcij v družbi župana občine Razkrižje Stanka Ivanušiča, ki je vsak trenutek izkoristil za to, da bi promoviral veliko pridobitev območja. Razkriški kot je z zdravilnimi točkami in dodatno ponudbo vreden obiska. Zdaj vem – skrivnost doseženega in pot k uspehu je v energiji in verjame, da bo Razkriški kot za mnoge kraj večkratnega vračanja. Tamkajšnji ljudje zmorejo več, le umazana Ščavnica nekako ne sodi zraven.

In če boste prišli v Razkriški kot po zdravje, boste tu našli tudi srečo. Pri kovaškem mojstru Antonu Horvatu si boste lahko ogledali kovaški muzej, mojster pa bo prav za vas izbral še podkev, ki vam bo prinašala srečo. Svojo nosim v denarnici! Vedno, tudi ko je denarnica prazna. In še nasvet radiestezijskega Marjana: Enkrat letno je dobro iti na pregled k bioenergetiku. Za preventivo. Na človeški avri se vsaka negativna sprememba v telesu najprej vidi. Z obiskovanjem zdravilnih točk boste boleznih odvzeli moč!

Razkriške zdravilne točke

- 1 za boleznih dihal (priporočljivi čas zadrževanja 15 minut)
- 2 za prebavila, jetra in odpravljanje žolčnih kamnov (15 do 30 minut)
- 3 za ščitnico in uravnovešanja čaker (15 minut)
- 4 za odpravljanje mentalnih motenj (30 minut)
- 5 za odpravljanje težav s srcem (5 minut)
- 6 za okostje in odpravljanje revmatičnih težav (od 10 do 30 minut)
- 7 za zdravljenje depresij in mentalnih motenj (od 10 minut do ene ure, odvisno od počutja)
- 8 za zdravljenje mentalnih motenj (10 do 30 minut)
- 9 za zdravljenje boleznih urinarnega trakta in odpravljanje mentalnih motenj (15 do 30 minut)
- 10 za stabilizacijo mentalnih in fizičnih sposobnosti (10 do 30 minut)

- 11 točka z meditativnimi energijami za odpravljanje negativnih vzorcev (20 minut)
- 12 za presnovo in krvnožilni sistem (20 do 30 minut)
- 12A za boleznih ledvic (30 do 35 minut)
- 13 za odpravljanje stresnih motenj, astme in arterioskleroze (30 do 60 minut)
- 14 za boleznih krvnega kapilarnega sistema, vegetativnega živčevja in za odpravljanje ženskih težav (od 20 minut do ene ure)
- 15 za boleznih tankega in debelega črevesa (15 minut)
- 16 za prostato in trebušno slinavko (8 do 20 minut)
- 17 za okostje in hrbtenico ter osteoporozo (15 minut)
- 18 točka z vitalno energijo (neomejeno)
- 19 za boleznih vratnih vretenc (10 do 35 minut)
- 20 za odpravljanje vseh težav (5 do 40 minut)
- 21 za odpravljanje težav spodnjega dela trebuha (nad 5 minut)

Aktualen pogovor o presaditvah srca z docentom dr. Tonetom Gabrijelčičem, dr. med.

V Sloveniji čaka povprečno na presaditev srca deset bolnikov. O teh zahtevnih posegih v človekovo telo sem se pogovarjal z docentom dr. Tonetom Gabrijelčičem, dr. med., predstojnikom kliničnega oddelka za kirurgijo srca in ožilja Kliničnega centra v Ljubljani.

Kakšna je v naši državi pogostost težjih obolenj srca v primerjavi z drugimi državami v Evropi glede na število prebivalcev?

Žal je Slovenija v tem pogledu kar v koraku z razvitim svetom. Bolezni srca in ožilja so pri nas med glavnimi vzroki smrti.

Leta 1990 ste opravili s sodelavkami in sodelavci v ljubljanskem kliničnem centru prvo presaditev srca pri nas. Koliko je bilo doslej opravljenih teh strokovno izjemno zahtevnih presaditev in kateri so poglaviti vzroki za to?

Res je bilo to leta 1990, a leta 1986 je profesor Košak naredil avtotransplantacijo srca. Pacientu, ki se mu je ponovno naredil tumor v srcu, je ta organ v celoti izrezal, tumor na

shranjenega, zaščitenege v drug center. Tukaj morajo poleg vseh medicinskih znanosti odlično delovati zveze, promet.

Na Kliničnem centru v Ljubljani imamo danes enajst kirurgov, usposobljenih za operacije srca in ožilja. V mariborski bolnišnici sta dva tovrstna kirurga in tam se na to zahtevno delo pripravlja podmladek. Druge v Sloveniji tovrstnih kirurgov ni. Sicer pa to število zadostuje in kirurgi niso kritičen kader. Primanjkuje drugih strokovnjakov, ki morajo sodelovati pri tem zahtevnem procesu. Vendar se tudi to stanje počasi izboljšuje. Prihajajo novi, mladi, ki jih to zanima in se tudi učinkovito vključujejo v to delo.

Slovenija ima organizirane tako imenovane *donorske centre* in je povezana z mednarodno mrežo posredovanja darovanih oziroma *transplantiranih organov* človeškega telesa. Je pričakovani cilj dosežen?

Mreža je vzpostavljena in dobro deluje, vendar pričakovanega števila darovalcev nad milijon ljudi v relativno kratkem času tega delovanja še nismo dosegli. Gre pa za velik napredek na tem področju. Povsod po svetu je problem

Beseda o »videnjih« klinično mrtvih

mizi odstranil, obnovil manjkajočo srčno steno in srce vsadi nazaj. To je bila takrat prva taka uspešna operacija na svetu.

Do sedaj smo srce presadili štiridesetim bolnikom. Večinoma je šlo za obolenje srčne mišice. Nekaj manj bolnikov pa je bilo operiranih zaradi tega, ker so imeli že prej premostitve oziroma *bajpase*. Bolezen je napredovala, ker je nastalo več infarktov in je odpovedala srčna mišica. Bolezen pride v takšno stanje, da se tudi s klasično operacijo tega stanja ne da izboljšati. In srce je tako slabo, da bolniku grozi, da bo umrl. In tak je tudi kandidat za operacijo.

Koliko tovrstnih bolnikov v Sloveniji trenutno čaka na presaditev srca?

To število se spreminja. Povprečno jih je okoli deset. Dogaja se, da se nekaterim stanje, vsaj začasno, nekoliko popravi. Lahko nastane stanje, ki ne dovoljuje presaditve. Pojavijo se lahko okužbe.

Kolikšna je povprečna starost oseb s presajenim srcem v Sloveniji. Koliko je od tega žensk, koliko moških? In kako se lahko s pomočjo razvoja medicinskih in farmacevtskih znanosti podaljša njihovo življenjsko dobo?

Povprečna starost naših bolnikov je nekaj več kot 48 let. Razpon starosti je od 24 do 68 let. Moških je bilo 34 in 6 žensk. Bolniki, ki so izbrani za presaditev srca, so bolniki tako imenovane končne srčne odpovedi. To naj pomeni, da so izčrpane vse druge možnosti zdravljenja, tako zdravljenja z zdravili kot s klasičnimi operativnimi posegi. In da je njihova prognoza zelo, zelo slaba.

Uspešna presaditev jim lahko zelo podaljša življenje. Ne samo podaljša, ampak izboljša tudi kakovost življenja. Najdalj je pri nas živel bolnik s presajenim srcem več kot osem let.

Najbolj grozijo tem bolnikom zavrnitev tujka in okužbe, zato je treba s terapijo bdeli nad temi nevarnostmi. Če se da bolniku preveč zdravil, ne bo zavrnitve, ampak bo prišlo do okužbe, in obratno ... Že nekaj časa dajemo bolnikom posebne srčne spodbujevalce. Z njihovo pomočjo dobivamo podatke, ki jih računalniško obdelamo in ki nam tudi pomagajo postaviti sum ali spremljati morebitno zavrnitev, in to je dalo že toliko izkušenj, da vsaj zmanjša število teh nevarnosti.

Trenutno je v Sloveniji štiriindvajset preživelih tovrstnih bolnikov, od teh jih je dvajset v odličnem stanju, štirje imajo nekatere probleme s kostmi, ki so lahko posledica stranskih učinkov nekaterih zdravil proti zavrnitvi.

Imajo zdravila za zavračanje tujka veliko stranskih učinkov?

Žal jih imajo, predvsem, ker zavirajo imunski sistem, obstaja nevarnost okužb. Če delovanje ni dovolj učinkovito, potem grozi zavračanje presajenega organa. Ti bolniki so dovtetnejši za različne infekcije kot običajni ljudje. Prav je, da se izogibajo krajev, ko je na majhnem prostoru zelo veliko ljudi. Zlasti v času prehladov, infekcij se morajo izogibati takih, za katere vedo, da so bolni.

Ekipe za presaditev srca je številna, saj jo sestavljajo anesteziologi, imunogenetiki, infektologi, internisti, kirurgi, klinični psihologi, medicinski biokemiki, mikrobiologi, višje medicinske sestre in mnogi drugi. Je pri nas na tem področju dovolj podmladka?

To je res, da zahteva ta poseg sodelovanje vrste strokovnjakov. V resnici gre za test funkcioniranja celotne skupine, če pogledamo širše, zlasti na primer, ko gre za sodelovanje različnih darovalnih centrov. Organ na primer odvzame en center, potem pa ga je treba zelo naglo prepeljati, primerno

pomanjkanja človeških organov, tako da je to omejitve za večje število operacij. Bolnikov je mnogo. Žal se mora nekemu zgoditi nesreča, huda bolezen, da ima lahko nekdo drugi srečo, da lahko dobi zdrav organ, ki mu potem omogoči podaljšanje kakovostnega življenja.

Vaš nasvet Slovenkam in Slovencem, na kaj naj pazijo v življenju, da bo njihovu srcu prizaneseno z bolečinami?

Veliko lahko vsak naredi zase z zdravim načinom življenja oziroma s preventivo. Zdravo naj se prehranjuje, alkoholne pijače pije zmerno, izogiba naj se kajenju. In ukvarja naj se s fizičnimi aktivnostmi.

Pascal pravi, da velike misli prihajajo iz srca ... In srce je zares življenjsko središče človeškega bitja, ker zagotavlja kroženje krvi. Je simbol in ne resnični sedež intelektualnih funkcij. Srce je kralj, je gospodar diha, pravijo nekatere religije. In Plutarh uporablja prisposodo: *Sonce deli svetlobo, kot srce deli dih*. V svetopisemskem izročilu simbolizira srce notranjega človeka, njegovo čustveno življenje, sedež inteligence in modrosti ... In srce naj bi bil prvi organ, ki izoblikuje, in zadnji, ki umre, odtod izraz *iz vsega srca pomeni do zadnjega diha* ... Pri Caribih iz Venezuele in Gvajane je ena beseda za dušo in srce ... Kaj bi dodali k tem trditvam?

Telo in duša sta neločljiva celota in je pravzaprav tudi duša odsev delovanja telesa. Zaradi fizioloških danosti čustva seveda vplivajo na vegetativni živčni sistem, ki se kaže v malo spremenjenem delovanju srca. Recimo vznemirjenju ob strahu, sreči, žalosti. In takrat to spremenjeno delovanje, recimo hitrejši ali močnejši utripanje, človek zazna in se zave svojega srca in seveda mu to nekako daje občutek, da je izvor teh čustev, teh psihičnih sprememb pravzaprav v srcu. Čeprav gledano hladno biološko, je srce zgolj mišična črpalka, ki poganja kri po telesu.

Kdaj dejansko nastopi človekova smrt?

Smrt je kompleksno dogajanje, to ni trenutek. Zdaj seveda želimo zabeležiti trenutek smrti in potem so bile zaradi tega

Doslej pri nas štirideset presaditev srca, v večini moškim

dane različne definicije smrti. In prav zaradi namena presajanja človeških organov je bila postavljena definicija tako imenovane možganske smrti. Včasih je veljalo, da človek umre, ko se mu ustavi srce.

V primeru presaditve srce sicer ustavimo, vendar ga znova poženemo. Toda preden ga nekemu odvzamemo, mora biti ta oseba nedvomno mrtva, kar pomeni, da je možgansko mrtva. Ta definicija pomeni, da so popolnoma nepopravljivo okvarjeni možgani v celoti. Drugi organi pa še delujejo.

Po pravilniku, ki je določen z zakonom, mora posebna komisija ugotoviti po točno določenem postopku možgansko smrt in tukaj pomote ni. Šele takrat, ko komisija ob koncu postopka podpiše izvid o možganski smrti, je trenutek, ki se ga šteje za smrt te osebe.

Kakšen je postopek za odvzem človeških organov?

Za odvzem človeškega organa morajo biti izpolnjeni tudi

Z docentom dr. Tonetom Gabrijelčičem, dr. med., predstojnikom kliničnega oddelka za kirurgijo srca in ožilja v Kliničnem centru v Ljubljani, sem se pogovarjal v času njegovega dopusta na njegovem domu v Murglah. Ni počival, ampak je proučeval je strokovno literaturo.

V Sloveniji živi s tujim srcem štiriindvajset ljudi

pogoji. Gre za ustreznost organa in z odvzemom se morajo strinjati svojci. Paziti je treba, da morda pokojni ni sam za življenja nasprotoval darovanju organov. Če so vsi ti pogoji izpolnjeni, potem lahko organe vzamemo za presajanje.

Darovalci organov so največkrat osebe z neozdravljivo poškodovano glavo. Lahko pa gre tudi za nekatere bolezni, recimo obsežen izliv krvi v možgane.

Pred odvzemom pa steče še celoten mehanizem organizacije presajevanja, kjer moramo kot člani mednarodne organizacije *transplanta* sporočiti temu centru, da imamo na voljo te in te organe. V centru imajo tudi sezname prejemnikov in potem računalniški programi določijo, kdo naj bi dobil ta organ, in to tja sporočijo.

Kakšen je okvirni potek presaditve srca?

Ta poseg je tak kot pač so operacije na odprtem srcu, ko bolnika priklopimo na zunajtelesni krvni obtok. To se pravi na aparaturu, ki nadomešča, v času operacije, delovanje srca in pljuč. Potem bolno srce izrežemo, vsadimo zdravega, in ko dovolj dobro deluje, prekinemo zunajtelesni krvni obtok. **Vaše mnenje o doživetjih klinično mrtvih?**

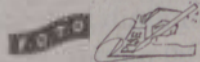
Osebo takih ali podobnih izkušenj nimam. Lahko razmišljam samo o tem, kar ljudje povedo. O čemer pišejo. Po eni strani si človek težko predstavlja, da ga enostavno ne bi bilo več. Danes sem, razmišlja, potem pa, da ga sploh ne bi več bilo. Strah pred tem ničem ga sili v to, da verjame, da to ni to. Da je vendarle še nekaj drugega. Da se s tem vse ne konča. Da po tem nekaj še mora biti. Ne more si predstavljati, da njegove zavesti enostavno več ne bi bilo. O drugem življenju nimamo podatkov. Zanimive pa so zgodbe o *odhajanju, vračanju*.

Pogosto govorijo o neki svetlobi, tunelih in podobno. Vendar jaz mislim, da gre tukaj za nekaj drugega. Gre za tisto stanje, ki mu pravimo klinična smrt. Ko zglada človek mrtev, ko ga oživljajo. Ko mu na primer masirajo srce. Takrat, v tem primeru, krvni obtok ni normalen. Možgani ne dobivajo dovolj krvi in to, zlasti pa če ima kdo še prizadeto cirkulacijo v možganih, recimo arteriosklerozo, potem lahko še dodatno spremeni pretok. Lahko so določeni deli oskrbljeni s kisikom, eni sploh ne. In to lahko vodi v neko nenormalno delovanje možganov. In iz tega stanja lahko ostanejo fragmenti nekega spomina.

In to ima človek za absolutno resnico. Pravi, da je to doživel, da je to videl. Če se nekdo zbudi in ve, da je sanjal, potem mu je razumljivo, da pač to ni bila resnica. Bile so pač sanje. V takem primeru pa se mu zdi, da mu je to ostalo v spominu, da je to resnično doživel. Tega se spominja podobno, kot če bi šlo za halucinacije, seveda pa gre tu za drugo stvar. Nekateri bolniki pravijo, da so videli slike, slišali glasbo, vendar do tega niso kritični. Prepričani so, da so to res videli in slišali.

Vaše poklicno delo zahteva popolno zbranost. Nesebično se predajate pomoči potrebnim, težkim bolnikom. Čemu se največ posvečate v svojem prostem času, da si najdete duševni mir, si nabereite novih moči?

Prostega časa nimam v izobilju. Poleg rednega dela imam še dežurstva, ko je treba ostati do naslednjega dne, in potem je spet služba. Dežurstva so tudi ob nedeljah in praznikih. Tu in tam so razni kongresi, strokovna srečanja na različnih koncih sveta in ob takih priložnostih spoznavam svet, marsikaj vidim. Intenzivno ne gojim kakšnih športov. V zadnjem času skušam redno hoditi na namizni tenis.

Magija, iluzija ali samo

dober trik?

V cirkusu nisem bil že od svojega otroštva in ne morem vam povedati, kakšno je razpoloženje sedaj, kajti Marlizz Show, ki se je minulo soboto mudil v Puconcih, je v bistvu nastop čarovnika, je čarovniški šov, čeprav ima v sebi precej elementov cirkuškega, artističnega. Tudi tukaj se na odru pojavijo živali, le tiste bolj majhne: golobi, zajci, morski prašički, psi in celo opica, a zanimivo, vsi imajo domača slovenska imena. Vprašanje ostaja, ali je uporaba živali v artistične namene etična ali ne, a očitno je, da se za njih dobro skrbi in da se v šovu počutijo dobro (še najlepše pa jim je, ko lahko izginejo z odra).

Najbolj zvesta in najbolj zahtevna publika čarovnikovega šova so otroci. Obenem so tudi tisti, ki so najbolj pripravljeni sodelovati.

»Videli boste, da ne boste nič videli«

To, da imajo živali slovenska imena, niti ni tako presenetljivo, če vemo, da je gospod Marlizz kljub tuje zvonečemu imenu pravzaprav mož z Ptuja (ki svoje pravo ime dobro skriva), ki se razglašča tudi za »popotnika labirinta« in »genija vedrosti«. Z magijo se je začel ukvarjati pred dvajsetimi leti, najbolj zanimiv pa je podatek, da je bil kot čarovnik začetnik brezupen

primer. Na izpitu za čarovnika pri Društvu artistov Slovenije v Ljubljani je najprej kar dvakrat padel in drugič je jokal kot majhen otrok. A ravno takrat se je v njem zgodil preobrat, v bolečini je začutil, kako globoko je magija že vsajena v njegovem srcu. Tretjič je izpit naredil z odlično oceno, edini doslej od čarovnikov amaterjev. A tisti časi so že daleč, čeprav je med predstavami spoznal, da se pravo delo šele začinja: »Psihično sem dozorel, a obenem spoznal, da magija ni stvar rekvizitov in spretnih prstov, ampak je pomen v tem, da rekvizitom daš življenje.« Poglejmo, kako je to v praksi: V kulturnem domu v Puconcih se je zbralo kakih osemdeset obiskovalcev, v veliki večini so bili to starši z otroki, ki so za vstopnice odšteli 1500 (starši) in 1000 tolarjev (otroci). Šov je v bistvu namenjen otrokom, saj je Marlizz med kariero spoznal, da je to njegova zelena ciljna publika, čeprav pravi, da je za njih težje nastopati kot za odrasle: »A otrok je kakor roža, če ga ni, nekaj manjka.« Predstava v Puconcih se je začela z zamudo, saj je skupina pri svojem prihodu najprej naletela na zaprta vrata, potem pa so še ugotovili, da reflektorji v dvorani ne delajo. Tako je moral Marlizz s svojimi tremi asistenti sam prinesiti svoje lastne žaromete, to pa še ni pomenilo konca domačih težav, saj je med predstavo nekdo v sosednjem prostoru začel kar vrtati. Še sreča, da ima Marlizz za svoj šov tako glasno glasbo, da premoči vsa čutila, da o sluhu niti ne govorimo.

Svoj nastop je začel s klasičnimi triki s kartami, cigaretami in golobi, ki se hitro pojavljajo in izginejo izpod njegovih prstov. Čeprav sem si zabičal, da bom sedaj poskušal ugotoviti bistvo trika (vem, da je treba gledati drugo roko kot tisto, ki ti jo kaže čarovnik), je to skoraj nemogoče, saj spoznaš, da so njegovi gibi prehitri za oko in da so za njim leta in leta spretnostnih vaj. Skratka, program je sestavljen iz dveh ur, v prvi se kažejo triki salonske in zabavne magije, v drugi pa iluzionistični triki, ki spadajo prav v vrh svetovne magije, saj veste, tisti, ko njegovi pomočniki kar lebdiijo pred njim. Kakorkoli že, meni je bil najbolj všeč trik z ruta-mi. Zavezane rute je polo-

žil na eno majhno mizico, nezavezane pa na drugo, potem pa se odstranil. Po besedah »Sedaj boste videli, da ne boste nič videli« je brez enega samega poprejšnjega dotika pokazal, da so zavezane rute na drugi mizici, nezavezane pa na prvi. Ne vem, kako jih je spravil na drugo stran, saj ga sploh ni bilo zraven! Podobno osupli so bili očitno tudi člani žirije tekmovanja v Italiji, saj je prejel tam ravno za ta trik posebno nagrado. Pa to ni edina njegova trofeja. S svojo asistentko Majo, ki ga redno spremlja, sta doslej osvojila na festivalih magije 14 zlatih, 7 srebrnih in 5 bronastih medalj. Lepo bi bilo, če bi osvojila kdaj še kakšno, saj sta še zadnji potujoči par tovrstnih umetnikov v Sloveniji.

Sandri so iz nosa začeli padati različni predmeti.

Mali Marko se je izkazal za zelo zabavnega asistenta.

Tomo Koleč
Nataša Juhnov

Triki s cigaretami spadajo v klasični repertoar. Čarovnik mora imeti poleg spretnih prstov tudi govorne in igralske spretnosti. Brez tega šova enostavno ni. Več o tej tematiki lahko preberete tudi v izvrstnem romanu Williama Goldmana Čarovnija.

Čarovnikove roke bi lahko mirne duše nastopile tudi na kvartopirskem tekmovanju, saj je ustvarjal Marlizz s kartami prave harmonike in lestvice.

Golobi v šovu so imeli pristna domača imena. Tole na posnetku je najverjetneje Fredi (težava je v tem, da so si vsi tako zelo podobni).

Trik z vrvmi, ki se sama zaveže in odveže.

Psi so ubogljive živali, to vedo tudi tisti, ki se ne ukvarjajo z odrsko umetnostjo.

Tudi v Puconcih so čarovnije

Prva »žrtev« je bila novinarka radia MMR Eva Bukovec. Za trenutek se je obotavljala, češ da je itak popila samo kokakolo, ko pa smo ji podrobneje pojasnili, za kaj gre, je odločno pihnila in postala prva članica Stranke za trezno Slovenijo. Bojan je potem še ugotovil, da je tudi sicer na delovnem mestu »čista« in da s šefom ne bo težav.

Predvolilni čas je, ko mnogi iščejo svojo priložnost, da bi naslednja štiri leta vladali - in imeli oblast in denar. Strankarsko »tržišče« je že dodobra zasičeno, zato je iskanje tržnih niš kar težko delo. Penova trojka se je takole dokopala do ideje: še malo, pa bo zavrelo v mnogih glavah, v enih od politike, v drugih od živahnega mošta in žganja. Slovenija potrebuje streljivo. Brez ustanovitve politične stranke ne bo šlo! Čas za prvi korak je pravi, tudi priložnost za začetek se nam je ponudila kar sama. V Lendavi so imeli veselično trgatvijo in tam bo zagotovo veliko ljudi, potrebnih in željnih streljive, smo ugotavljali, in stranka bo na enem samem kraju kadrovske izpopolnjena in naređ za volitve, smo predpostavili. Selekcijo bomo delali z alkotestom, je bila soglasna odločitev in na kraj pameti nam ni prišlo, da bi samo zaradi tega aparata za slovenski narod tako pomembna stvar skoraj propadla. Alkotest je zelo težko dosegljiva aparatura. V vseh trgovinah, kjer smo vprašali zanj, so nam povedali, da tega ne prodajajo. Še dve leti nazaj si nekaj aparatu podobnega lahko kupil na bencinskih servisih, zdaj tega tudi nimajo več. Na policiji jih lahko uporabljajo samo službene osebe, testnega za akcije, ki so jih imeli čez poletje, pa so že vrnili v Ljubljano. Menda naj bi imeli alkoteste v nekaterih podjetjih, vendar so to povsod zankali, tudi v znani pomurski gostilni je »zadevica« nekam izginila. Odrešil nas je kolega Albert, ki se je spomnil, da to »stvar« ima doma. Prijazno jo je odstopil Penovi trojki, ki je pozneje sicer ugotovila, da stvar ne dela čisto natančno, kar pa niti ni bilo pomembno ... Za vstop v stranko je bila dovolj pripravljenost, prostovoljno pihati ...

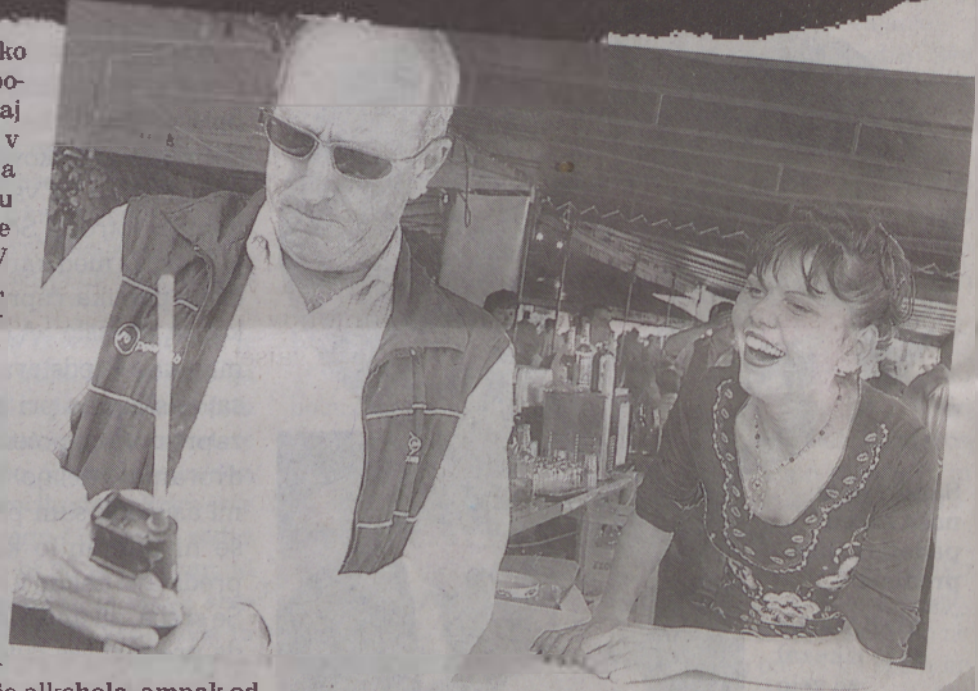
Žare Zorič je imel to soboto rezervirano za obhod »šankov« na lendavski trgatvi. »Ko grem na »fešto«, avto vedno pustim doma, zato ni problema za pihanje...« Da je popil več piv, alkotest ni potrdil, ker ni hotel nič pokazati (tehnične težave), je pa izpolnil pogoj za članstvo v novi stranki. Pihanje obvlada in za preveritev države stranka potrebuje prav takšne borce!

Stranka za trezno Slovenijo

Penovec Dodo se je odločil, da za stranko pridobi še dve članici nežnejšega spola. Spolno razmerje v novi stranki naj bi bilo uravnoteženo, je zapisano v temeljnih načelih. Zdenka iz Celja sicer ni imela nič proti osnovnemu cilju stranke - streljiviti Slovenijo, je pa kljub temu odklonila pihanje. »V politiko se ne vmešavam, tudi o tem, koga bom volila, se še nisem odločila. Mogoče kakšno dobro žensko?!« je bila odločna.

Dobro razpoložena Klavdija Horvat iz Maribora, ki je pomagala sorodnikom za točilni mizo, je bila za stvar in Dodo je bil že prepričan, da ima novo članico. »Pihala bom, članica stranke pa ne bom. Hočem ostati svobodna človek, ki mu nihče ne komandira.« Škoda, takšne ljudi bi stranka nujno potrebovala. Okrog Klavdije je kar žarelo od dobre volje, pa ne zavoljo alkohola, ampak od njenega nasmeška ... »Pa da ne boste mislili, vmes tudi kaj popijem, le dobro ga nesem ...«

Jože Szabo je priznal, da je še »včerajšnji« in da bo zagotovo dosegel rekord. »Avta nimam, da bi ogrožal sebe in druge, zato sem lahko brez skrbi,« je pojasnil in brez zadržkov pihnil z vso silo. Če bi bilo z aparatom vse v redu, bi se moral ustaviti tam okoli 2,5! Ampak tokrat številke itak niso bile pomembne, o članstvu v stranki pa itak ni bilo nobenega dvoma. Jože bo zagotovo vreden in discipliniran član stranke, ki se bo pripravljen žrtvovati za pospešeno treznjenje države. Alkohol in druge vzroke pijanosti je treba uničiti!

Posebno obvestilo vodstva nove stranke

Ko bomo prevzeli oblast, bodo alkotesti naprodaj v vseh boljše založenih trgovinah in na bencinskih servisih. Obvezni bodo tudi kot drobni inventar v vseh javnih in zasebnih podjetjih, strogo obvezni pa v vseh političnih in oblastnih krogih. Pristojni organ jih bo predpisoval kot obvezne tudi za družinsko uporabo.

Vse za trezno Slovenijo!

Penovka Irma se je odločila, da bo poskrbela za uravnoteženo zastopnost moškega spola. Po Jožetu ji je uspelo prepričati in pridobiti še enega zglednega člana. Ladislav

Bedi iz Lendave bo spoštoval strogo strankarsko disciplino, in če bo treba, bo zbiral tudi podpise za strankinega predsedniškega kandidata in agitiral za strankarski program.

Irri da res gre za stranko, vendar Slovenija ta hip nujno potrebuje, dokazuje tudi to, da je svojo pripravljenost za članstvo v stranki potrdila tudi državna poslanica Marika Pozsonc. Bojano je zagnala, da je sicer spila eno pivo, da pa upa, da ji tega lendavski v nogradnikih ni imajo, se polni sode lanskega pridelka, ne bodo zamerili, saj vsega itak ne more popiti in tako rešiti njihove stiske. Mogoče pa bo zanje lahko naredila kaj več v novi stranki. Po koluarjih se je že razširilo, da dobiva kandidatka Barbara v predsedniški bitki resno konkurentko. Vrli ustanovitveni člani Stranke za trezno Slovenijo že agitirajo za predsedniško kandidatko svoje stranke in stavijo, da bo Marika zmagovalka dvoboja, optimisti v stranki pa, da bo zmagovalka šestnajsterboja. To, da ni odklonila pihanja za Pen, pa je itak njena največja zmaga! Bravo!

Tatjana Kalamar Morales in Antonio Jose Morales

Moje ideje se rojevajo različno. Lahko pridejo kot blisk ali pa so plod trdega dela, največkrat pa so spontane, kakršne nam jih prinese vsakdanje življenje,« pravi o svojem delu in oblikovanju oblačil modna oblikovalka Tatjana Kalamar. Spontanost pa ni povezana samo z njenim delom, temveč tudi z njenim zasebnim življenjem. Zgodila se je namreč tudi na letališču v Peruju, ko je bilo letalo, namenjeno v Evropo, pokvarjeno, potniki pa so med njegovim popravilom zapravljali v letaliških trgovinah še zadnje kovance perujske nacionalne valute. Danes lahko bolj v šali kot zares zapišemo, da je imela od omenjenih nakupov in čakanja največjo korist prav Tatjana. Na letališču v Limi je namreč prižgal iskrico v njenem življenju tamkajšnji domačin Jose Antonio Morales, ki je danes njen mož.

Tatjana Kalamar in Jose Antonio Morales sta se poročila v Limi v Peruju. Poroka je bila civilna, zgodila pa se je decembra 2001.

Kaj se zgodi, če se v Peruju pokvari letalo?

Med njima je bilo 13.000 kilometrov

Poročila sta se civilno v Peruju. »Poroka je bila takšna kot bi bila pri nas, le milijone in milijone dokumentov sva morala predložiti, da so naju sploh hoteli poročiti,« je razložila Tatjana. Potem je z nasmehom dodala: »Kljub temu pa naj priznam, da so zabave po uradnem delu poroke v Peruju prav tako dobre kot pri nas.«

Jose Antonio Morales in Tatjana Kalamar Morales danes živita v Murski Soboti. »Čeprav sem bil prej v Evropi že dvakrat in občudoval njene lepote, je glavni, edini in meni tako ljub vzrok, da sem ostal na tej strani oceana, samo Tatjana,« zatrjuje Jose Antonio.

V preteklih letih, ko ju je ločevalo več kot trinajst tisoč kilometrov, sta se dodobra spoznala, si pisala pisma (tudi elektronska) in se pogovarjala po

Delo na drugi strani zemeljske oble

Kljub slovenski majhnosti se je Jose Antonio zelo hitro navadil na življenje v Sloveniji. »Peru je dežela, ki je pri vas znana predvsem po Andih, po starih Indijancih in njihovi značilni glasbi. Toda obstaja še veliko drugih lepot, ki jih skriva moja dežela.

Sicer pa človeka ne preseneti sama narava, ki jo imate tako radi tudi Slovenci, temveč tudi velikost Peruja in prestolnice Lima, odkoder prihajam tudi jaz,« je povedal Jose Antonio.

Lima, ki meri približno osmino Peruja, je na primer tako velika kot vsa Slovenija. V glavnem mestu živi osem milijonov ljudi, v vsej državi okoli dvaindvajset.

Jose Antonio se je že v Limi ukvarjal z delom na področju informatike, čas sodobnih internetnih povezav pa mu omogoča, da svoje delo nadaljuje.

»Nekatere moje stranke sploh ne čutijo oziroma skorajda ne vedo, da op-ravljam delo za njih nekje na drugi strani zemeljske oble,« je povedal Jose Antonio, ki namerava kmalu podobne storitve ponujati tudi slovenskemu trgu.

Njegovo delo si lahko ogledate tudi sami, in sicer na internetnih naslovih www.premik.net in www.generacion-pro.com.

Življenje odseva v njenem oblikovanju

Svet postaja eno in razdalje niso več tako velike, kot so bile nekoč. Poleg perujskega žiga so v Tatjaninem potnem listu tudi žigi skoraj vseh evropskih držav, Japonske, Argentine, Bolivije, Urugvaja, Združenih držav Amerike ...

Refleksija sveta in življenje potrošnikov odsevata tudi v njenem mod-

nem oblikovanju. To je ključ, ki ga skuša vnesti v delo vsak dan. Ideje kar vrejo iz glave, najprej na skice in nato v računalnik, vse skupaj pa se nadaljuje s sodelovanjem z modelarji, tehnologi in preostalo množico ljudi v Muri, kjer je zaposlena, da so na koncu zadovoljni tako proizvajalci kot potrošniki.

O letošnji jesenski modi pa pravi: »Vse se začne pri barvah. Prihaja rjava barva z imenom mocca, prav tako naj bi oranžna kmalu zamenjala rdečo. Seveda je predvsem moška moda bolj stroga in dogmatska. Pravila so preciznejša in morajo ustrezati življenjskemu stilu potrošnika. Moda je na strani tradicije in čistih linij iz sveta arhitekture.«

Sadovi v tej deželi

Pri vsem tem delu ostaja tudi nekaj prostega časa. Jose Antonio rad bere knjige, tako v angleščini kot španščini. Včasih skupaj tudi skuha kakšno jed,

Tole pa je center Arequipa. Posnetek je naredila Tatjana, ko je pred štirimi leti obiskala Peru.

Tole pa je sveža fotografija, ki je nastala v Murski Soboti. Jose Antonio Morales in Tatjana Kalamar Morales pravita, da ju veseli živeti v Sloveniji, in si želita v tej prečudoviti deželi tudi sadov.

telefonu. Tatjana zato danes že obvlada španščino, tudi Jose Antonio razume slovenščino, medtem ko poleg tega še tekoče obvlada angleščino in seveda materni jezik, ki se mu pravi španščina in ki postaja v svetu vedno bolj uporabljan. »Poleg španščine obstajata v Peruju še dva indijanska jezika, ki sta prav tako uradna. To sta quechua in aymara,« je razložil Jose Antonio. In če smo že pri jeziku, na vprašanje, zakaj imajo v Peruju moški dve imeni, naš sogovornik odgovarja: »Moški nimajo samo dveh, temveč tudi več imen. Po pripovedovanju naj bi bila to poleg krstnega imena še imena botra, očeta in morebiti tudi najboljšega družinskega prijatelja.«

»Peru je dežela, ki je pri vas znana predvsem po Andih, po starih Indijancih in njihovi značilni glasbi. Toda obstaja še veliko drugih lepot, ki jih skriva moja dežela. Sicer pa človeka ne preseneti sama narava, ki jo imate tako radi tudi Slovenci,« je povedal Jose Antonio. Fotografija prikazuje okolico Cusca.

ki je značilna za Peru, ali pa kakšno, ki je značilna za Slovenijo. Jose Antonio ima rad piščanca in riž, Tatjana med drugim tudi gibanico.

Sicer pa je najpomembnejše, da oba priznavata, da sta razumevajoča drug do drugega, da se znata šaliti, ko je za to priložnost, in biti resna, ko razmere narekujejo drugače, vsekakor pa je najpomembnejše, da sta zakonca Morales zagotovo prepričana, kar je v njunem imenu povedal Jose Antonio, da ju: »Veseli, da živiva skupaj v Sloveniji in si želiva sadov v tej prečudoviti deželi.«

Ni je prireditve, shoda ... kjer bi ga ne bilo

Ob pogledu na fotografijo ste si najbrž rekli: Pa saj to je Lujzek! Da, on je: uradno Alojz Kosi iz medžimurskega Robadja, ki pa je med ljudmi splošno znan, poimenovan kot Lujzek. Ker pa ga stalno spremlja piščalka, po domače *frulica*, pač naslov, kot ste ga prebrali.

Sam sem se z njim prvič srečal na Vestnikovem vlakcu, ko smo med drugim obiskali tudi Postojnsko jamo. V njej je milodoneče odmevala melodija iz piščalke. Med hojo po jami smo prišli tudi do možica s piščalko in bil sem prepričan, da je kak Postojnčan, ki pač v jami redno piska na piščal. Malo pozneje pa je nanjo že igral na Vestnikovi izletniški prireditvi. Presenečenje: saj to je naš človek! Od takrat ni večje prireditve, ki se je udeležim, da ne bi na njej srečal Lujzeka s frulico. Nazadnje (?) sva se videla na ekološki kmetiji v Jastrebcih pri Kogu, kamor je (po klancih gor in dol) prikolesaril. Tam sva se tudi domenila za datum in kraj »uradnega« pogovora: v gostišču na gmajni na Razkrižju.

Ni se poročil. Je to dobro?

Alojz - Lujzek se je rodil 12. maja 1942. leta v kmečki družini v Robadju materi Marceli in očetu Alojzu, ki je umrl, ko je bil Lujzek star komaj štiri leta. Gor rasel je ob materi, ki pa je umrla pred šestimi leti. Ima dva brata in sestro: Marjan in Katica sta v Mariboru, Abert pa v Berlinu. Lujzek je ostal doma in se ni poročil.

Lujzek s frulico

»Je to dobro ali slabo?« sem ga pobaral.

»Kakor se vzame,« je diplomatsko odgovoril. Ni se spuščal v razglabljanje.

Osnovno šolo je obiskoval v Štrigovi, kmalu potem pa se je zaposlil v štrigovski vinski kleti. Vojaščino, kar 21 mesecev, je služil najprej v Kninu, nato - do konca - pa na otoku Susku.

»Bilo je enkratno. Hrana in vse drugo. Tam sem se tudi naučil plavati.«

Le kako se ne bi, ko pa je bil na morju *graničar*.

Pa potem, ko se je vrnil?

»Zaposlil sem se v bližnjem rudniku v Presiki. Iz rudnika sem vozil oziroma potiskal vozičke s premogom in jalovino. Premoga je bilo bolj malo, je pa bil visokokaloričen - 4.000 kalorij. Tam sem delal pet let. Vmes sem imel delovno nesrečo in pozneje sem delal zunaj rudnika, na tako imenovani *štirci*.«

Rudnik v Presiki so zaprli, starejše delavce upokojili, mlajše pa zaposlili drugod.

»Novo delo sem dobil v glinokopu ljutomerskega Ingrada in delal tri leta, nato pa sem se zaposlil v ljutomerskem obratu mariborske Elektrokovine in delal 15 let, vse do likvidacije.«

Alojz - Lujzek je zbral na Hrvaškem (zaposlitev v Štrigovi) tri leta delovne dobe, v poznejših zaposlitvah v Sloveniji pa 22 let delovne dobe, kar je skupno 25, vendar ga v pokoj še niso poslali, kajti zbrati je moral še 10 let delovne dobe. Zaposlil se je v štrigovskem obratu Medžimurske tekstilne tovarne, kjer je bil vzdrževalec, kurjač, portir ...

»Upokojil sem se po hrvaških predpisih 1997. leta. Pokojnina pa je majhna: 1.400 kun. Nekateri moji kolegi, ki so upokojeni v Sloveniji, imajo dvakrat višjo pokojnino,« je Lujzek malo potarnal.

Možic jo je mahnil v planine

Rek pravi, da je denar sveta vladar. Tudi Lujzek mora jesti, piti in se oblačiti, za kar so potrebni *penezi*, vendar denar le ni vse, kar kažejo tudi zgledi tistih, ki imajo veliko denarja, a niso srečni, oziroma tistih, ki imajo malo *penez*, pa so vendarle srečni. Med take sodi Lujzek. O tem se boste, bralci, morda prepričali v nadaljevanju tega branja.

»Sem velik ljubitelj planin. Član Planinskega društva Ljutomer sem od 1984. leta. Prehodil sem, v glavnem sam, Slovensko planinsko transverzalo: Maribor-planine-Ankaran. Dvakrat sem se povzpel na Triglav, bil sem na čeških Tatrah in več kot dvajsetkrat na hrvaški Ivančici. Udeležujem se različnih pohodov, na primer po poti Miška Kranjca (Velika Polana- Lendavske Gorice), po poti Franca Miklošiča (Radomerje) ... Prehodil sem koprivniško, pomursko, ormoško, haloško, zagrebsko, medžimursko in še kako drugo planinsko pot. Lani sem se udeležil tudi evropohoda Verzej-Virštajn (Avstrija) in Velenje-Ivnik (Avstrija). Nazadnje (sredi tega meseca) sem v okviru vseslovenskega dneva planincev pešal na Lisco... Lujzek stalno nosi hlače - *pumparice*. Alojz - Lujzek je našteval, kje vse je bil; podpisani, ki pa sem bolj materialno usmerjen, dasiravno se zavedam, da to ni ravno najboljše, pa sem ob tem razmišljal, kje vse - nisem bil.

Presenetil me je:

»Sem pa tudi smučar. *Kuca* (kolca) se mi po dobrih starih časih, ko smo lahko šli tudi delavci na smučanje. Sam sem največ smučal na Pohorju in Rogli.«

Oh, na glasbo pa bi skoraj pozabil(a)!

»Kako pa muzika?«

»Svojčas sem 12 let pel v pevskem zboru v Štrigovi. Zamikala me je tudi instrumentalna glasba in sem kupil *brač* (tamburica). Pevododja ni imel časa, da bi me naučil, pa sem glasbilo odložil za poznejši čas. Šele tedaj, ko sem se upokojil, sem ga vzel v roke in se kar sam naučil nanj igrati. Potem sem se priključil tamburaški skupini Radomerje - Železne Dveri in občasno nastopamo.«

Brez frulice nikamor

»Pa frulica, po kateri ste še najbolj znani, neke vrste, original'.«

»S frulico je bilo podobno: imel sem jo, a nanjo nisem znal igrati. Potem pa sem se potrudil, se začel sam učiti. V ta namen sem si naredil lastno lestvico tonov. Menda sem se najprej naučil igrati melodijo pesmi *Mamica je kakor zarja*.«

Mama. Lujzek je nima več in jo močno pogreša, saj je zdaj sam doma. In ker to noče biti, ne vzdrži in je skoraj stalno na poti. Spremlja ga njegova frulica, s katero pa ne igra le narodnih melodij, ampak celo operno glasbo, denimo Verdijevega *Nabuca*.

»Vseeno mi je, kje igram: na planinskih pohodih, v kočah, gozdu, gorah ... Povsod je fantastično.«

Pokojnina je skromna, preživljanje, potovanja ... pa seveda stanejo. Nekako se prebija. Zgodilo se je tudi že, da ga je kaka skupina hotela imeti s seboj in ga je potem s potovanjem »častila«. Oddolžil se je z igranjem na frulico in jih razveseljeval.

»Nekoč smo rekli: Če nimaš denarja, pojdi v planine; danes pa: če greš v planine, so cene visoke, če pa greš na morje so cene - slane.«

Nekoč je naredil izpit in nekaj časa vozil starega volkswagna. Dobro je, da nima več avta, saj mu ni treba dajati za popravila, registracijo, bencin ... Čemu mu bo avto, ko pa ima Rogovo kolo na prestave.

Kaj si želi Lujzek s frulico?

»Zdravje. Če bo zdravje, si bomo dobri,« je odvrnil. Hotel je reči, da je od zdravja vse odvisno. Zdaj z njim nima težav. Za to pa veliko stori sam: hoja, kolesarjenje, nestresno upokojsko življenje ... No, da, v zadnjih desetih letih je med njegovim formalnim bivališčem (Robadje v Medžumurju) in Slovenijo, kjer preživi glavnino svojega življenja, meja, a je prav veliko ne občuti: ima maloobmejno izkaznico in še naprej hodi po poti, po kateri je hodil vse življenje: Robadje-Presika. Zelena meja. Le enkrat je moral pokazati izkaznico.

Zaklepetala sva se. Lepa natakarcica gostišča Na gmajni naju je povprašala, ali bova še kaj srknila. Še eno »rundo« sva naročila, a nikar ne mislite, da je bilo kaj močnega: Lujzek je pil sok, jaz pa kokakolo. Plačati pa sva hotela - oba.

Štefan L. Sobočan

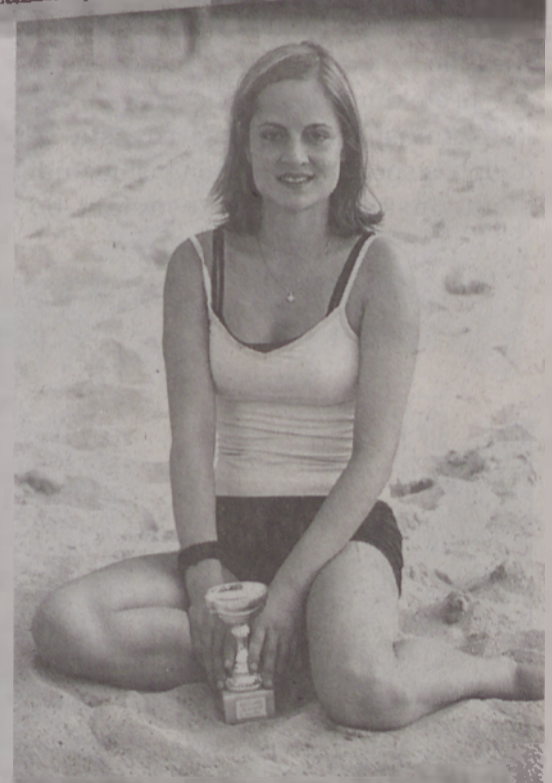
Za lačne oči

Skakanje po pesku je zadnja leta vedno bolj priljubljeno, posebej, če vmes potegneš mrežo in čezno nabijaš žogo - gre seveda za odbojko na mivki, ki je obnorela tudi Pomurke in Pomurce. Letos so se turnirji v naši regiji kar vrstili, nastopali so predvsem rekreativci. Na prvem mestu ni bil lov na prvo mesto, pač pa druženje in zabava. Ekipe so bile sestavljene iz trojk, iz fotoreportaže pa je razvidno, da se tudi vsem vam, ki se z odbojko ne ukvarjate, včasih splača pokukati na peščeno igrišče. A žal letos ne več, saj je poletje nepreklicno za nami. A ne žalujte: dolgo, vroče poletje 2003 bo kmalu tu!

Ljutomerčan Luka Piran najboljši igralec ekipe, ki je zmagala na turnirju v Beltincih. Ne vemo, ali je »ledig in freij«, pripadnice nežnejšega spola se kar pozanimajte!

Beltinčanka Lea - s pomočjo dveh kolegov ena NAJ igralk poletja 2002 (v takšnem in drugačnem smislu). O njeni oddanosti brez komentarja!

Saška je še en dokaz, da je odbojka na mivki šport za ljubitelje estetike.

Gasilski posnetek najboljših mivkarjev na turnirju v Beznovcih.

Mikavne mladenke (in mladeniči) se poslavljajo s poletjem

Dejan Bohnc, Tanja Nemeč in Marko Makoter. Ker je v ozadju temno, se je turnir očitno zavlekel. A nič ne de, samo da je v rokah pokal.

Če vas tudi poleti zebe, si lahko pomagata kot Leon Hartman in Samo Korošec. Vprašanje je le, kako v takem položaju popiti vsebino iz pločevinke!

ACI FOTO

Cela ulica nori

Gradišče

Tradicija je hudo resna reč. In če je bil ulični piknik v naselju Gradišče pri Murski Soboti lansko poletje prvič, (nastajajoča) tradicija nalaga, da je moral biti letos drugič. Zares se je zgodil, in to zadnji dan avgusta. Objavo v Penu so si Gradiščanci zaslužili že zato, ker ni povsod tako odličnih medsosedskih odnosov, posebej ne v naših krajih, kjer se vse prevečkrat kregamo zavoljo malenkosti.

Če ulica nori, morajo biti tudi nore igre: gradiščanskega župana Ferija ni kar tako spraviti na tla. Zato leži, Darja ima zvezane oči, vodi jo Mira, drugi Feri in Lučka pa ocenjujeta.

Kot se spodobi za prave veselice, so srečo lovili kar na traktorju. Seveda so bili najbolj navdušeni najmlajši.

Jagnje lahko spečejo le mojstri. Največji med njimi je Zdravko (za človekom s tekočino), pa Štefan (včasih znan kot vratar v Muri - a ne v tovarni, ampak v nogometnem klubu), Slavko (brez belega predpasnika ne gre nikamor) in Feri (kaj bi mi brez gostilničarjev?).

Udeležencev prireditve Cela ulica nori je bilo natančno 35, drugi tradicionalni piknik pa se je dogajal kar sredi ulice.

Dobro obveščeni vedo povedati, da so zaporo (slepe) ulice pravočasno najavili pri odgovornih organih, ki so pravočasno poskrbeli za obvoz. Tako ni bilo hujših prometnih zastojev - v nobeni smeri.

Vsebinska »fešte«: pečeno jagnje, ribe in klasično meso na žaru, pecivo in srečelov.

Kuharji: Zdravko, Slavko, Štefan, Tunek itd. in ženske, ki so pekle doma.

In ker norenje ni in ni hotelo ponehati, je Slavko prižgal rezervno sonce. Svetilo je vse dokler se tisto pravo ni znova zbudilo...

HH, FOTO RG

Kot specialistka socialne medicine in pediatrije se je v mnogočem že uveljavila v širšem pomurskem prostoru in drugje. Ta dela opravlja v okviru Zavoda za zdravstveno varstvo vse od leta 1993. »V Mursko Soboto sem prišla leta 1976 in sem delala do konca leta 1992 v šolskem dispanzerju Zdravstvenega doma Murska Sobota. Zdaj vodim oddelek za socialno medicino, obenem pa vodim tudi enoto za zdravstveno vzgojo in se pretežno ukvarjam

Znano pa je tudi, da je že nekaj časa avtorica Vestnikovih nasvetov z naslovom S hrano do zdravja. »Tega sem zelo vesela, hkrati pa počaščena, da sem lahko redna sodelavka časopisa Vestnik.

Z mojo mlado sodelavko inž. Tothovo sva dobili velik in lep prostor za najino rubriko. Še bolj vesela pa bom, če bo ta način pisanja všeč tudi vašim bralcem. Kot velik izziv je bila tudi priprava celotne radijske oddaje in scenarija na

»Po številu diplom sta medicina in kuhanje izenačena!«

s promocijo zdravja. V narekovaju pa bi lahko rekla, da sta moja hobija prehrana in veselje do kuhanja, s čimer je povezano proučevanje prehrane prebivalstva. S tem področjem sem v bistvu povezala tudi svojo poklicno vlogo«, je povedala na začetku pogovora dr. Branislava Belovič.

Eden od njenih hobijev je zbiranje kuharskih knjig. »Moram še prešteti, koliko je teh knjig, toda mislim, da jih je krepko čez petsto. Imam tudi nekaj redkih primerkov kuharskih knjig, celo iz konca 19. stoletja. V tej zvezi me že

Primarij mag.

Branislava Belovič

dobro poznajo v ljubljanskem antikvariatu, kjer je stare knjige mogoče kupovati ceneje. To je sicer dokaj drag hobi. Prav tako občasno tekmujem na kuharskih prireditvah, seveda med amaterji. S teh tekmovanj imam že šest priznanj, ki visijo v moji kuhinji in sem jih zelo vesela. Če to primerjam z mojimi šestimi diplomami s področja medicine, specializacije, dveh podiplomskih študijev in magisterija, nanese nekako enako. To pomeni, da je število priznanj na obeh straneh izenačeno. Moj hobi za dušo je risanje na svilo, tekstil in uporabni tekstil, toda za to nimam veliko časa, kajti trenutno potekajo številni projekti, zlasti Ministrstva za zdravje RS. V mislih imam pilotski projekt, kar je treba nekako spraviti v življenje in bo pozneje mogoče uporabljati tudi v drugih krajih Slovenije.«

madžarskem radiu, kjer so me izredno lepo sprejeli. Tako so moje predloge in želje uresničili. Sodelujem namreč tudi s kuharskimi recepti.«

Kot pravi, je njihov oddelek trenutno sredi zahtevnega dela, ker širijo pilotski projekt, ki je bil izveden že prejšnje leto, z naslovom Za promocijo zdravja v lokalni skupnosti, ki ga jim je zaupalo zdravstveno ministrstvo. »Ta projekt namreč širimo tudi na druga območja Pomurja in ga nekako predstavljamo slovenski javnosti. Tu je veliko dela s številnimi delavnicami, šolskimi programi itd. Z mano je ekipa prizadevnih sodelavcev, ki si zaslužijo vso pohvalo. V bližnji prihodnosti bomo predstavili okrog sto štirideset delavnic,« končuje dr. Branislava Belovič

FOTO Milan Jerše

Z našega štedilnika

Petersiljeva juha

***

Telečji zrezek z bučkami in paradižnikom v foliji

Sojin zavitek

Radičeva solata

***

Jabolka s kisló smetano

Petersiljeva juha

Sestavine

400 g petersiljevih korenov, 120 g čebule, 60 g masla, 100 cl zelenjavne osnove, 20 cl smetane, 60 g belega kruha, sol, poper

Priprava

Petersiljevo korenje očistimo in operemo. Tri četrtine korenja narežemo na kocke. Maslo v ponvi razpustimo in na njem prepražimo na kocke narezan peteršilj. Zalijemo z zelenjavno osnovo in počasi kuhamo do mehkega, nato juho pretlačimo, ponovno pristavimo, začинimo in dodamo smetano. Malo prevremo. Ponudimo z rezinami opečenega belega kruha in preostanka peteršiljevega korena, ki ga narežemo na tanke lističe in opečemo na maslu.

Telečji zrezek z bučkami in paradižnikom v foliji

Sestavine

600 g teletine (4 zrezke), sol, poper, 10 g moka, 3 cl olja, 160 g bučk, 120 g paradižnika, 80 g sira gauda (4 rezine), majoran

Priprava

Zrezke na deski rahlo potolčemo, začинimo s soljo in poprom ter povaljamo v moki. V ponvi segrejemo olje in zrezke z obeh strani popečemo. Preložimo jih v drugo posodo, na preostanku maščobe pa opečemo pol centimetra debele rezine bučk. Telečje zrezke zložimo vsakega na svoj kos alu folije ter obložimo z opečenimi bučkami in rezino olupljenega paradižnika. Pokrijemo z rezino sira in potresemo z majoranom. Folijo ohlapno

stisnemo v zavojček, tako da se ne dotika sira. Vse skupaj zložimo v pekač in pečemo 20 minut pri 180 oC. Zrezke vzamemo iz folije in skupaj s sokom, ki je nastal pri pečenju, ponudimo na krožniku.

Sojin zavitek

Sestavine

160 g vlečenega testa, 100 g sojinih kosmičev, 2 jajci, 80 g čebule, 3 cl olja, 150 g kuhane korenja, sol, poper

Priprava

Sojo v vodi namakamo trideset minut. Med tem na olju prepražimo na kocke narezano čebulo. Namočeno sojo odcedimo in dobro iztisnemo. Damo v skledo, pri mešamo prepraženo čebulo, sol, poper, naribano korenje, rumenjake in sneg beljakov. Vlečeno testo razprostremo po delovni površini, pokapljamo z oljem, do polovice premažemo z nadevom in zavijemo. Zavitek damo v pomaščen pekač, premažemo z oljem in pečemo 20 minut pri 170 oC. Pečenega narežemo in ponudimo kot prilogo oziroma samostojno jed.

Radičeva solata

Sestavine

300 g radiča, 100 g koromača, 160 g zelene paprike, 100 g paradižnika, 1 jajce, 20 g sesekljanih orehov

Sestavine za preliv

5 cl olja, 3 cl vinskega kisa, sol, poper, peteršilj

Priprava

Očiščen radič operemo in dobro odcedimo. Koromač in papriko očistimo in narežemo na rezance. Paradižnik olupimo in narežemo na krhle. Jajce skuhamo, olupimo ter poljubno narežemo. Radičeve liste dekorativno razporedimo po plitvi skledi za solato, v sredino pa damo narezane preostale sestavine, ki jih prelijemo z mešanico olja, kisa, soli, popra in sesekljanega peteršilja. Po vrhu potrosimo s sesekljanimi orehi.

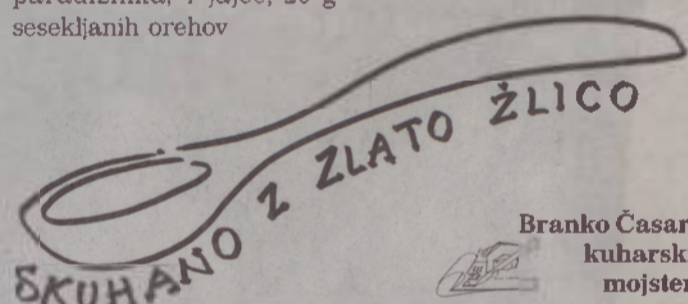
Jabolka s kisló smetano

Sestavine

700 g olupljenih jabolč, 20 g surovega masla, 100 g drobtin, 80 g sladkorja, 1 vanilin sladkor, 20 cl kisle smetane, 4 cl sadne vodke

Priprava

Jabolka zrežemo na 12 enakih krhlijev in jih malo skuhamo. Jabolčni krhliji morajo ostati celi. Nato jih odcedimo in pustimo, da se ohladijo, dno jenske posode potrosimo z na maslu prepraženimi drobtinami, po drobtinah pa naložimo plast jabolčni krhlijev, potrosimo s sladkorjem, ki smo mu pri mešali vanilin sladkor, poskropimo s sadno vodko ter prelijemo s kisló smetano. Tako nadaljujemo, dokler ne zmanjka sestavin. Pripravljeno sladico damo v hladno pečico - vključimo in pečemo 35 minut pri 180 oC.

Branko Časar, kuharski mojster

S hrano do zdravja

Svetuj prim. mag. Branislava Belovič, dr. med. in Gordana Toth, univ. dipl. inž. živil. tehn.

Nasvet strokovnjakinje

Voda v prehrani

Brez vode ni življenja! S to trditvijo se vsi zelo strinjamo. Kolikokrat dnevno posegamo po vodi? Ali se pri tem sploh zavedamo, kaj nam voda pomeni, kakšno vlogo ima v našem organizmu?

Kar 70 odstotkov človeškega telesa je iz vode. Pri dojenčkih pa je ta delež večji. Vodo vsebujejo vsi organi, tkiva in telesne tekočine.

Mora pa obstajati ravnovesje med vnosom in izgubo. Kako izgubljamo vodo iz telesa? Prek kože, pljuč, prebavil in ledvic.

Pa poglejmo, kakšna je izguba pri odraslem človeku v mirovanju. Prek kože in pljuč znaša izguba okrog 9 dl, prek prebavil 1 dl in ledvic 15 dl. Torej skupaj 2 litra in pol. S pitjem vnaša

odrasli človek okrog 10 dl, s hrano 12 dl, okrog 3 dl pa nastanejo v telesu pri procesih izgorevanja. Skupaj dva litra in pol.

Takšno ravnovesje je nujno potrebno. Takrat ko je izguba večja, so večje tudi potrebe po vodi. Tabela nazorno pokaže, kakšne so potrebe po vodi v različnih življenjskih obdobjih.

potrebe po vodi	ml/kg telesne teže
3 meseci	140-165
6 mesecev	130-155
9 mesecev	125-145
1-3 leta	115-135
4-6 let	90-110
7-9 let	70-90
10-12 let	60-80
13-15 let	50-65

In kako zaznamo neravnovesje ali premajhen vnos? Žeje. Pojavi se takoj, ko se zaloge vode v telesu zmanjšajo za 0,8 odstotka. Žeja je obrambni mehanizem, torej želja po pitju vode, ki zagotavlja odpravo primanjkljaja telesnih tekočin. Spomnimo se: starejši je človek, manjši je občutek žeje. Potrebe po tekočini pa so iste. Ne pozabimo starejšim ljudem ponuditi vode.

In najin nasvet: vsi, ki imate težave s prebavo, med drugim bodite pozorni tudi na zadostno pitje vode.

Najprimernejša pijača za gašenje žeje je voda. Navadna hladna voda. Dobrodošle so tudi mineralne vode. Pijmo zadostne količine vode. Ponu-

dimo jo tudi takrat, ko kdo pride na obisk. Kozarec vode za zdravje! Čuvajmo našo vodo, ki ni bila ustvarjena samo za nas, ampak tudi za prihodnje rodove.

Probiotična juha

(Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci, strokovna učiteljica: Zdenka Tompa in Dušan Zelko)

30 dag krompirja
7 dcl pinjenca (lahko tudi sirotke od skute)

sol, lovor, kumina

strok česna

6 dag skute

Olupljen krompir narežemo na kocke in z začimbami pristavimo kuhat.

Kuhanega zmešamo z mešalnikom in zalijemo s pinjencem ter pogrejemo le do temperature konzumiranja (-45°C). V juho nadrobimo skuto in postrežemo.

Po osebi približno: kalorij 150, g maščob 7, vlaknine -

Pletenine

V jesenskem naročju toplih barv se ziblremo v hladna jutra do svoje prve postaje. Vse je hladno, le pulover je tisti, ki mu lahko zaupamo svoj nos, da se vsaj malo pogreje. Čeprav o zimi še ne smemo govoriti, nas temperature presenečajo bolj kot kdaj prej.

Pletenine so poznali že stari Egipčani, priljubljene pa so bile predvsem v deželah, bogatih z volno. Do 19. stoletja govorimo seveda o ročnem pletenju, kasneje pa prevzamejo delo rok pletilni stroji. Zanimivo je tudi, da so pletenine vzljubili šele z gibanjem za zdravo življenje

konec 19. stoletja. Začelo se je obdobje tenisa in golfa, ki sta prispevala v Angliji k večji prepoznavnosti aranskih pletenih vzorcev. Le-ti so dobili ime po Aranskih otokih ob zahodni obali Irske. Čeprav se zdi, da nam niso znani, smo pulover z njihovimi elementi gotovo že oblekli. Najosnovnejši element aranskega vzorca je kita, sledijo diagonalno potekajoče mreže iz navadnih levih petelj na ozadju in iz desnih petelj.

Šport je torej bistveno zaznamoval pletenine v današnji kulturi oblačenja, vendar so danes več kot le modna muha. Lahko so iz volne, kašmirja ali akrila, pomembno je, da se v njih udobno počutimo. Niti so fino zvite in tehnologija dela čedalje več čudežev.

Barve zimske idile so hladne, odete v sivine, meglene beline, rahle vijolične bledice in komplementarne rumene v barvi žvepla. Pletenine teh nežnih barv bodo predvsem v moherju, ki nas bo grel tja v zimsko noč. Rdeča, oranžna in

terakota bodo v bombažih ali mešanicah, primernih za športne dogodivščine. Čokoladno rjava bo elegantno prijemala žensko telo, ki ga lahko krasi tudi naravno ali umetno krzno. Po želji.

Tatjana Kalamar Morales

Besede mode

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

Ker ste prosili, da vašega naslova ne omenjam, bom, gospod Jože, zapisal le vaše ime. Sprašujete v imenu svoje žene. Pravite, da je bila že na vseh mogočih pregledih, pa nikjer niso našli pravega vzroka za njene težave. Hodila je tudi k Bukovnici, pa ji ni pomagalo. Ima močne in pogoste bolečine v zatilju, vrtoglavico, šumi jih v ušesih in niha krvni tlak. Enkrat je zelo visok, drugič spet, ko vzame zdravilo, nizek. Gospod Jože, ne vem, zakaj tega ni vprašala ona sama, ker bi mi gotovo podrobneje opisala težave in bi ji dal lažje konkreten odgovor. To, kar sem napisal, pa so možni vzroki, ki jih je lahko več.

Glavobol v zatilju, vrtoglavico, motni vid, šumenje v ušesih in nihajoč krvni tlak najpogosteje povzročata osteoporoza, poškodba vratnih vreten ali ukrivljena hrbtenica, posebej, ko je ukrivljena v lok. Če gre za osteoporozo, se hrbtenični diski, ki ji dajejo prožnost in omogočajo prosti pretok živcev iz hrbtenjače, sesedajo in ožijo, kar povzroča krivljenje hrbtenice v es lok. Prva tri vretena se pomikajo navznoter proti grlu, druga štiri vratna vretena pa navzven, kar ustvarja na videz izboklino na vratu. V tem primeru bolijo tudi medenična kost, sklepi in kosti, pojavlja pa se tudi zabuhlost pod očmi.

Če je to vzrok, vam prva tri vretena povzročajo glavobol, šumenje v ušesih, motni vid, ob tem pa lahko tudi drevenijo lica, bolijo čeljusti in je težje požiranje. V teh primerih je najpogostejša diagnoza slaba prekrvavitel, kar ne drži. Ko se hrbtenica seseda v prvih vratnih vretenih, pritiska na deblo malih možganov, kar povzroča motni vid, in na slušni

živec, kar povzroča šumenje, vpliva pa tudi na vratni in lični živec. Tretje in četrto vreteno povzročata močno vrtoglavico ter bolečine v ramenih in rokah. Te so pogosto mrzle in odrevenele. Peto in šesto vreteno vplivata na srčni živec, kar povzroča nihajoč pritisk. Če spite vznak, na hrbtu, in uporabljate visok vzglavnik, lomite hrbtenico in vplivate na povečanje krivulje. To pa ima za posledico zvečanje bitja srca in zbadanje pri srcu in pod levo dojko. Če si takrat izmerite krvni tlak, bo ta gotovo visok. To povzročata tudi večurno sedenje v prisilnem položaju ali drža, čemur so najpogosteje podvržene šivilje, pisarniški delavci, frizerke itd.

Ko ponoči začutite omenjene težave, se obrnite na trebuh, roke dajte na čelo, telo močno zravajte in čez čas se bo pritisk normaliziral. Pri sedečem položaju prav tako stegnite hrbtenico, nekaj časa telovadite in pritisk bo padel. Če imate nihajoč pritisk, vam priporočam, da si ga večkrat izmerite, in sicer zjutraj, ko vstanete. Če je visok, ni treba takoj vzeti zdravila, razen če je nenehno visok, temveč se razgibajte, malo sprehodite in ga potem ponovno izmerite. Če vam takrat pade sam od sebe, ne potrebujete zdravila. Če je krvni tlak še naprej visok, je vzrok zanj drugje in je treba jemati zdravila.

Zdravljenje

Priporočam temeljit pregled. Lahko se oglasite tudi v moji ordinaciji. Če je osteoporoza, jemljite osteopan (dnevno eno tableto po zajtrku) in povečajte količino D-vitamina. Ta namreč veže kalcij na kosti. Zatem je treba izboljšati delovanje obščitnih žlez in terapijo hrbtenice. Tudi če je hrbtenica poškodovana ali ukrivljena, sta potrebna veliko gibanja in masaža hrbtenice. S tem, ko se diski razširijo, prenehajo vse omenjene težave. Toda terapije morajo biti temeljite in predvsem ročne masaže, ne pa elektrošok terapije.

Akne so bolezen kože, natančneje bolezen žlez lojnic, katerih analogja je izločanje loja. Lojnice ležijo ob lasnem mešičku v usnjici, sredinski plasti kože. Loj se ob dlaki pomika na površje kože, jo masti in ščiti pred izsušitvijo. Koža se obnavlja. Odmrle celice se luščijo, pomešajo z lojem in odpadejo. Lojnice postanejo posebej aktivne v dobi pubertete, pod vplivom androgenih, tiki moških hormonov. Pri neenakomernem luščenju in prekomernem izločanju loja se pora lojnice lahko zamaši. Nastane čepok ali komedo, ki zapre odprtino lojnice. Pod čepkom lojnica nemoteno proizvaja loj, v izvodilo lojnice pa mimogrede zaidejo tudi propion bakterije, sicer živeče na vseh tipih kože, in se nemoteno razmnožujejo. Folikel nabreka. Telesni stražarji, bele krvničke, prihitijo na mesto dogajanja in začne se vnetni proces.

Akne

Vse akne imajo skupni začetek, komedo. Razdelimo jih na nevnete in vnete oblike aken. Med blažje, nevnete spadata: - zaprt komedo ali kožno proso (beli ogrc), ki je opazen kot mala bela bunkica - odprt komedo ali črni ogrc, ki mu daje značilno barvo pigment melanin in ne, tako kot ponavadi mislimo, umazanija.

Vnetnih oblik aken je več: - papule, najblažja oblika, so majhne in rožnate; - pustule, majhne okrogle in vnete, rdeče v osnovi z rumenkasto ali belkasto sredico. Vsebujejo le malo bakterij, vnetje pa povzročajo proste maščobne kisline, nastale pri razkroju loja, - nodule ali ciste, so močno vnete oblike in ležijo globlje v koži. Lahko trajajo tedne, pogosto njihova vsebina otrdi v ciste. Tako nodule kot ciste povzročajo brazgotine;

- akne conglobata nastanejo zaradi bakterijske okužbe in se najpogosteje pojavljajo na prsih in hrbtu.

Akne se začnejo pojavljati v dobi odrasčanja, vendar ne prizadenejo samo pubertetnikov. Lahko trajajo še naprej ali pa se pojavijo spet v dobi, ko je organizem že končal obdobje odrasčanja. Pogosteje so v odrasli dobi prizadete ženske. V teh primerih gre za hormonske akne, ko se pred vsako menstruacijo pojavijo izpuščaji. V tem primeru se je potrebno pogovoriti tako z ginekologom kot z dermatologom. Akne pa se lahko pojavijo tudi po menopavzi, saj je v tem obdobju količina estrogenov vse manj. Poveča se vpliv moških hormonov, kar je opazno tudi v naraščajoči poraščenosti na nezaželenih delih telesa. Nekateri moški imajo težave s pojavljanjem aken pri britju. Dostikrat pomaga zamenjava vrste brivnika, boljši naj bi bil v teh primerih električni brivnik in obvezna uporaba antiseptičnih tonikov.

Vpliv življenjskega stila na akne

Vse kar vpliva na naš organizem, deloma vpliva tudi na kožo kot naš največji organ. Koža je vedno v stiku z okoljem in snovmi, ki lahko poslabšajo bolezensko stanje aken, ne morejo pa jih povzročiti.

Počitek

Pomembno je zagotoviti telesu vsaj osem ur spanja. Stresno življenje se odraža tudi na našem obrazu in koži. Napetost in nervoza povzročata povečano izločanje hormona kortizona, kar neposredno poveča izločanje loja v žlezah lojnicah.

Hrana

Vpliv hrane na razvoj aken lahko zanemarimo. Zdrava prehrana pa je vsekakor pomembna za zdravje našega organizma v celoti. Pri tem je udeležena tudi koža kot največji organ človeškega organizma.

Za zdravje kože so zelo pomembni:

- vitamin A, ki se nahaja v ribjem olju, jetrih, - beta karoten kot rastlinski vitamin A iz rumenega in oranžnega sadja in zelenjave

- vitamin B2, ki ga še posebej rabimo v stresnih situacijah, nahaja pa se v polnovrednih žitaricah, mleku, jajcih, mesu in stročnicah

- vitamin B3 sodeluje pri metabolizmu beljakovin, sladkorja ter maščob, ugodno vpliva na nivo holestrola v krvi in ga najdemo ga v pustem mesu, arašidih, jajcih, avokadu,...

- vitamin E ščiti celice kože pred vplivom prostih radikalov in UV žarki, nahaja pa se mandeljnih, sončničnem semenu, rastlinskih oljih,...

- cink kot element v sledovih je pomembnem za naš imunski sistem in se nahaja v jajcih, mandeljnih, lešnikih, orehih, gobah,...

Jejmo zdravo hrano, zaradi aken pa se nam ni potrebno odreči pici, ocvrtemu krompirčku ali čokoladi, če si jih občasno radi privoščimo. Nekateri so občutljivi na nekatere sestavine hrane. Če opazite, da se vam po kakšni hrani pojavijo na koži izpuščaji, gre za občutljivost in se taki hrani raje izogibajte.

Sprostitev, šport

Gibanje je zelo dobro za naše telo in zato tudi za našo kožo. Pri tem pa pazimo, da pred fizično aktivnostjo odstranimo make up, ki pomešan z znojem še dodatno draži kožo. Pri športu bodimo pozorni na obleko. Ta naj bo zračna in iz naravnih materialov. Po končani fizični aktivnosti pa se čimprej sprhamo in preoblecimo v suha oblačila.

Sončenje

V kolikor se zadržujemo na soncu, zaščitimo kožo s primernim zaščitnim faktorjem v nemastni podlagi. Dolgotrajno zadrževanje na soncu kožo izsuši, kar poveča aktivnost žlez lojnic, razen tega pa se koža tudi hitreje stara in hitreje lušči, kar lahko izzove več zamašenih por.

Nega kože in kozmetika

Skrbno izbirajmo kozmetiko. Vsebuje naj čim manj maščob, predvsem ne lanolina, naj bo dermatološko testirana in hipoalergena. Pribljetično kožo uravnavamo z blagim milom in mlačno vodo, tonik pa naj vsebuje čim manj alkohola, saj alkohol kožo izsuši in draži. Stiskanje s prsti lahko povzroči še dodatno infekcijo ali poškodbo tkiva. Akne kvarijo tako videz kot počutje. Fizični in emotivni vpliv aken lahko trajata celo mnogo dlje kot akne same. Ko se akne pozdravijo, lahko ostanejo na koži makule - rdeči madeži, ki so lahko vidni več mesecev ali, v primeru težjih oblik aken, brazgotine, katerih pa v celoti skorajda ne moremo odpraviti. Čustveni vpliv aken je večja ali manjša omajanost samozavesti. Najpomembnejše je preprečiti nastanek brazgotin. Akne zdravimo in jih negujemo na primeren način. Predvsem jih ne stiskamo in ne praskamo. O negi aknaste kože se pogovorite v lekarni. Priporočljiv je občasen obisk pri kozmetičarki, ki bo na strokovni način očistila aknasto kožo. Pri reševanju težjih problemov z aknami pa bo potreben obisk pri dermatologu.

Edith Jošar, mag. farm. spec.

Življenje je lepo, zato je treba verjeti vanj!

ali polž
v solati (9)

Poskusila sem mnogo dobrih hotelov in ugotavljam, da se lahko kosate z večino od njih. Najbolj me navdušujeta prijaznost osebja in prijeten nasmeh na vsakem koraku, da o postržbi, ki je odlična, ne govorim. Zaslužite si več kot pohvalo.

V toplice in zdravilišče pa ljudje prihajajo tudi zato, da si poleg telesa pozdravijo dušo in razbistrijo duha, se zabavajo in spočijejo. Bivanje v toplicah resda ni namenjeno samo počivanju. Želijo si tudi zabave in prijetnega druženja. K temu pa veliko prispevata tudi dobra animacija in

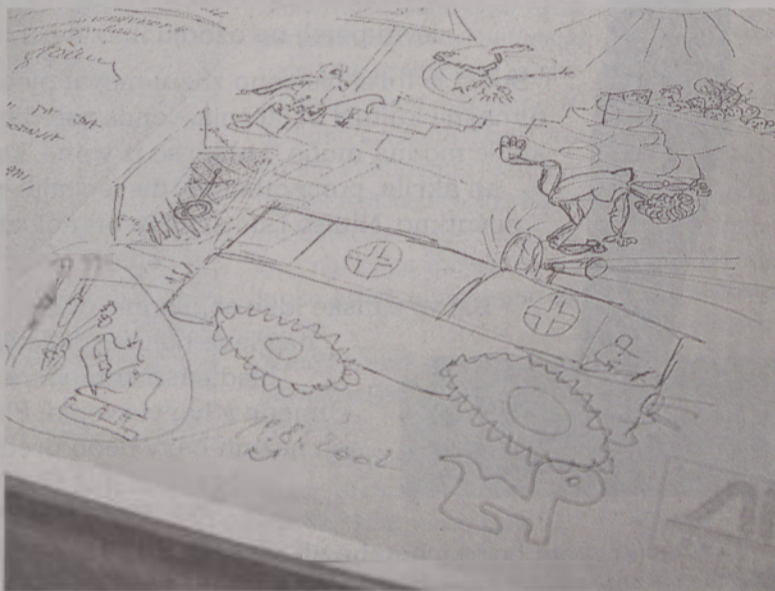
Zadovoljen z vsemi, še posebno z jutranjo telovadbo!

V njihove knjige vtisov veliko raje pišejo tuji kot domači gostje. »Tuji so veliko bolj odrti in raje izrazijo svoja mnenja kot Slovenci,« pravi Karoli. Iz knjig vtisov pa lahko o ljudeh res izveš marsikaj, predvsem pa, kakšne so njihove potrebe in navade. Ponavadi zapišejo resne pripombe, ki se tičejo predvsem hrane, postržbe, storitev, čistoče, drugi pa na primer suvereno napišejo, da so zadovoljni.

... v sobi pogrešam edino mini bar.

Eno od štirih knjig vtisov, ki jih imajo v recepcijah Moravskih Toplic drži v rokah receptor Rado Rac.

Nekateri so bolj vešči v besedah, drugi v risbah. Pomembno pa je, da svoje mnenje sporočijo. Ta je iz Knjige vtisov v M. Toplicah.

»Najbrž bom živel samo enkrat. Če zatorej lahko komu izkažem prijaznost ali naredim kakšno dobro delo, naj to storim sedaj, naj ne odlašam ali pozabim, saj ne bom več šel po tej poti, je zapisal pred 300 leti William Penn. Kaj pa veš, morda res ne, ali pa ... Nekdo pa bo prav gotovo šel za tabo. In zakaj ne bi bil prav ti tisti, ki bi spreminjal stvari, na boljše in prijetnejše. Z dejanji ali pa z besedami. Besede imajo neizmerno moč, še posebno zapisane, zato jih zapišite, zase ali nekemu, ki jih bo prebral. Dobro bodo božale njegovo dušo in čustva, če bodo slabe, pa bodo morda naletele na plodna tla in stvari se bodo stvari spremenile na boljše. Lahko boste spet šli po isti poti, ljudje se vračajo.

Zdravilišče Moravske Toplice

V Zdravilišču Moravske Toplice imajo kar štiri Knjige vtisov, vsaka je v svoji recepciji, najdejo pa se tudi v posameznih lokalih. Poleg tega pa zbirajo menja svojih gostov z anketnimi lističi, ki jih gostje oddajo v recepciji v posebne skatle. Veliko pozornost posvečajo temu, da izvedo mnenja svojih gostov. »Sicer pa pozitivno mnenja gostje radi izražajo sproti, osebno, nekateri pa jih tudi zapišejo. Ampak po naravi smo ljudje takšni, da raje šiframo kot hvalimo,« je povedal Milan Karoli, vodja hotelirstva.

seveda dobra glasba.

Drago fehlt sehr!

... ne morem razumeti, da ga ni (Draga Jošarja). Zahtevamo, da ko se naslednjič vrnemo v Toplice, da je Drago spet tu.

Ampak to nista edini mnenji v njihovih knjigah vtisov, ki sta posvečeni glasbeniku Dragu Jošarju. In kako so ljudje žalostni, če pridejo v Moravske Toplice za nekaj dni, njega pa ni tam. Imajo pa tudi goste, ki hodijo tudi na koncerte in kulturne dogodke nekoliko drugačne vsebine, nekatere med njihovimi gosti pa je očaral koncert v klubu PAC. Tem pa Drago ni preveč po godu.

Zelo sem zadovoljen z nastanitvijo in ostalo oskrbo, samo pogrešam večere, ki smo jih včasih preživljali v okrogli dvorani z muziko, ki nas je razveseljevala.

Le kaj se skriva za knjigo vtisov? Postanite tudi vi del kakšne knjige, povprašajte zanjo in zapišite svoje mnenje.

Na Bukovniškem jezeru

Eno od najmlajših množičnih zbirališč ne samo v Prekmurju, ampak daleč naokoli je tudi Bukovnica s svojimi energetskimi točkami. Nekateri pridejo enkrat, drugi so stalni gostje. Omislili pa so si tudi Knjigo vtisov, kamor ljudje zelo radi zapišejo svoja čustva, ki so za marsikoga povsem nova in še dokaj neopredeljena. Ljudje zaznajo, kar jim je zelo težko opisati. Njihovi zapisi pa so velikokrat tudi zelo osebni in iskreni, in ker so danes tako aktualni, jih predstavljamo nekoliko več.

Prijetna narava, ki pomirja. Imam neopredeljene občutke, v ljudeh je verjetno veliko verovanje, ki jim lajša telesne in druge bolečine.

Sedemkrat sem že bila in počutim se boljše. Zelo je v redu. Mislim, da pomaga.

Bukovniško jezero obiskujemo že kar nekaj let. Tukaj se človek počuti dobro, še ptice pojejo glasneje. Vsaj zdi se tako.

Takole pa je svoje pohvalne besede v knjigo vpisovala ena od obiskovalk Bukovniškega jezera iz Ptuja, ki je že večkrat prišla v te kraje. S sabo je tokrat pripeljala prijateljico. In še bo prišla, pravi.

v solati!

Povejte na Penov glas!

Vabimo tudi vse vas, dragi bralci in bralke našega časopisa, da nam zaupate svoje vtise o doživetjih v lokalih ali na javnih mestih. Lahko je kaj lepega, ste kje prav posebno dobro jedli ali pa so vas sprejeli prijazni ljudje, so vas morda rešili iz nerodnega položaja. Prav gotovo pa se vam je zgodilo tudi kaj takega, kar gostilnam ni ravno v ponos. Morda takrat niste imeli poguma, da bi to zapisali ali komu povedali. To lahko storite sedaj in na ves Penov glas poveste svoje. Dobro in slabo, vse skupaj lahko pripomore k izboljšanju kakovosti ponudbe v naših lokalih. Napišite nam, kakšen je bil vaš polž v solati!

Vaše vtise, pritožbe, pohvale in pripombe čakamo na naš naslov: za Polž v solati, Pen, Podjetje za informiranje, 9000 Murska Sobota, ali po elektronski pošti Nana.rr@p-inf.si

Pod opombo pa je zapisano, da nikjer ni mogoče kupiti plastenke za vodo. Iz zanesljivih virov vam lahko razkrijemo, da so pripombo že upoštevali in da danes lahko kupite večlitrske plastenke po štiristo tolarjev. Zatorej, splača se povedati naprej, kajti, če že sami ne bomo šli po tej poti, pa bo šel kdo drug, ki mu bo prišla naša pripomba še kako prav.

Nikjer v življenju se nisem bolje počutila, kot se počutim danes tu.

Kako obiskan košček prekmurske zemlje ali gozda je to, bomo lahko nekoč izvedeli prav iz knjige vtisov. V njej smo lahko zasledili, da so se poleg Slovencev podpisali tudi gostje iz sosednjih dežel pa tudi iz Nemčije, Avstralije, Amerike ... tam pa so bili še mnogi drugi, ki pa so žal pozabili napisati, da so bili tu.

Mislim, da moč pozitivnih misli pomaga vsakomur, in vsaj upanje naj ostane.

In s takšnimi pozitivnimi mislimi naj končamo tudi tokratni tekst, kajti tudi sama sem prepričana, da če misliš dobro in pozitivno, se takšno tudi širi. Pa tudi obratno. Prav zato si tudi vsak dan ponovite kaj lepega, sami sebi. Ne pozabite pa tudi na druge. Poskusite, partnerju, prijatelju ali sodelavcu vsak dan ob srečanju povejte kaj lepega. Tudi besede so lahko zdravilne.

A. Nana Rituper Rodež
Natalija Juhnov

Prekmurski »hlapec Jernej« iz nekoliko drugačnega zornega kota

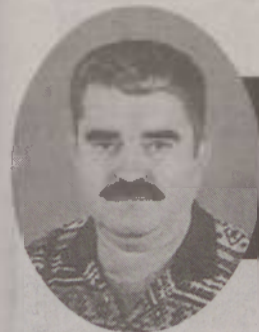
OSTE
BAKAL

I Z M O J E G A A R H I V A

Feri je bil priden družinski član, ne pa hlapec

IX

Ko smo v julijem Penu ekskluzivno pisali o Francu Flisarju (ali Feriju, kot mu pravijo znanci) iz Vinske Grabe pri Moravskih Toplicah in njegovi zgodbi, povezani z njegovim domnevnim »hlapčevstvom« na kmetiji, kjer je bil uradno zet, si nismo mogli niti predstavljati, da bo to naletelo med ljudmi na takšen odziv. Mnogi po eni strani niso mogli verjeti, da bi se kaj takega lahko dogajalo na prehodu v 21. stoletje, po drugi strani pa so nekateri drugi vedeli, da vse le ni tako, kot je predstavil Feri, in to kljub dejstvu, da je sodišče skoraj v celoti potrdilo njegove trditve. Ravno zaradi razhajanj v mnenjih in navkljub uradnim zapisom sodnih obravnav, ki večinoma potrjujejo tisto, kar sem zapisal pred dvema mesecema, sem se ponovno odpravil na lepo, jesensko obarvano Goričko, kjer so mi skušali domačini na prijazni domačiji Kerčmarjevih v Ratkovcih št. 31 ter njihov dolgoletni znanec in hišni prijatelj Marko Nabergoj, znani veterinar iz Moravskih Toplic, predstaviti nekoliko spremenjeno zgodbo. Resda v pogovoru ni bilo nobenih žalitev ali česar koli podobnega na račun Ferija Flisarja, toda kljub vsemu sem lahko ugotovil tudi majhno jezo domačih, ki niso pričakovali niti želeli, da bi do tega sploh prišlo. Nikakor pa niso mogli vplivati na odnose med starejšo hčerko Štefanijo, ki že dolgo ne živi pri njih, in Ferijem, ki je bil dolga leta njihov zet, zaradi česar naj bi prišlo do »razkola«.

Njegova nekdanja tašča in tast Kerčmarjeva ter njuna mlajša hčerka Jožica so mi sicer dejali, da sploh niso nameravali imeti opravka z mediji, toda po nagovarjanju prijateljev in znancev so se le odločili povedati nekaj dejstev, ki se razlikujejo od Ferijevih trditve. Zatrdili so, da je bil Feri pri njih enakovreden družinski član kot vsi drugi. »To je tudi logično, saj je bil naš zet in ne sezonski ali redno zaposlen delavec. Ni bil torej noben hlapec Jernej in pri hiši tudi ni delal sam, temveč smo delali vsi. Dela je bilo pač veliko, toda, kot pravim, delali smo vsi. Večino dela smo opravljali strojno, resda pa je bilo tudi nekaj ročnega dela. Nikakor ne drži, da bi delal vsak dan med 5. in 23. uro, kajti delalo se je takrat, ko je bilo delo, kajti drži tudi to, da na kmetiji ni določene ure, kdaj se bo to ali ono delalo, temveč se naredi, ko je potrebno oz. neobhodno,« nam je pripovedoval Ludvik Kerčmar, ki se je leta 2000 hudo poškodoval in so zaradi tega morali opustiti kmetovanje, ne pa zaradi tega, ker so ostali brez Ferija.

Nihče tudi ni trdil, da je bil Feri alkoholik, kot se je pozneje govorilo, držalo pa naj bi, da je ob priložnosti kaj popil. »Glede dela na piščancih farmi pa moram povedati, da je opravljal glavna dela moj oče, ki je bil posebej poučen o tovrstnem delu. Imel je tudi posebno obleko za delo pri piščancih, kar pomeni, da Feri nikakor ni delal tam neprekinjeno, kot trdi. Ko pa so bila kakšna opravila, na katera oče ni bil strogo vezan, smo potem vsi stopili skupaj in to naredili. Še posebej, ko je bilo pospravljanje in čiščenje hlevov, saj je bilo piščancev veliko in s tem tudi gnoja, ko so prišli tudi sosedje, ki so si pozneje gnoj tudi odpeljali. Ko si je Štefka našla drugega moškega, so se začeli zapletati in mi na to nismo mogli vplivati. Mama ga ni spakirala in odslovila, temveč se je sam odločil, da bo odšel. Vse svoje reči je pobral in sem ga sama odpeljala domov k njegovim staršem. Lepo se je poslovil z vsemi in je obljubil, da nas bo spet obiskoval. Toda potem kot da nikoli ni bilo ničesar in nikogar niti ne pozdravi, kot da bi bili mi krivi, če se je ločil,« je nekoliko užaljeno zatrdila Jožica Kerčmar, ki s svojo plačo, zaslužen v soboški Muri, pomaga pri preživljanju članov gospodinjstva.

Oče Ludvik pa je še posebej razočaran nad dogodkom, ki se je pripetil med njegovo poškodbo. »Res mi je žal, da me ni Feri niti pozdravil, ko sva se srečala v zdravstvenem domu, kjer sva bila sama v čakalnici, potem ko sem se poškodoval. Ne vem, kaj sem mu jaz naredil, saj je znano, da sva bila večinoma skupaj in sva si bila dobra. Lahko bi me vsaj vprašal, kaj se mi je zgodilo,« je dejal Ludvik Kerčmar, ki je tudi dodal, kako Feri ni delal med 5. in 23. uro, temveč je dolgo v noč posedal pri televiziji. Namesto da bi kot mlado poročenec šel k nevesti v posteljo, naj bi prepogosto dolgo v noč z njim sedel pred televizijskim zaslonom, čeprav naj bi mu slednji svetoval, da »je treba iti k mladi ženi«.

»Kmetovanja nismo opustili zaradi njegovega odhoda, temveč smo morali leta 2000 prekiniti, ko se je oče hudo poškodoval, mama pa zbolela. Sedaj se dejansko težko preživljamo, toda nekako gre z očetovo pokojnino in moj plačo. Vsekakor pa nam povzroča dodatne težave ta zadeva, ki se vleče na sodišču. Najbolj nas boli trditve, da je moral gledati domače kolone od strani. Vedno smo bili pri mizi vsi skupaj in vsi enakopravni. Tudi to, da je moral pospravljati po hiši in pomivati posodo, je iz trte zvito in niti malo ne drži, saj smo to opravljale ženske. Ne vem pa, zakaj nas niso vabili na sodišče, da bi tam vse to povedali. Odvetniku sem dejala, da naj zahteva, da bi tudi jaz šla na sodišče, a se to ni zgodilo, tako da nismo uspeli predstaviti dejanske resnice. Res je sicer, da Feri ni bil pokojninsko in invalidsko zavarovan, toda razen očeta, ki je bil vezan na Agromerkur, tudi nihče drug ni bil zavarovan. Zdravstveno pa je bil zavarovan po ženi, ki je bila redno zaposlena,« je ugotavljala Jožica Kerčmar. »Ni mi jasno, zakaj je ostal tako dolgo pri nas, če smo ga tako zaničevali. Ko je prišel sem, je bil že star 21 let, kar pomeni, da je bil polnoleten. Torej vsega se je zavedal, in čeprav naj bi se mu godile tako hude krivice, je tako dolgo (11 let, op. p.) zdržal pri nas.«

Podobno je menil tudi družinski prijatelj Marko Nabergoj, dr. vet. med., ki družino Kerčmarjevih pozna od malih nog, torej že skoraj štirideset let, in ga je močno prizadelo, ko je prebral, kako naj bi bil tam nekdo hlapec. »Vse življenje sem spremljal razvoj kmetije, ki je bila najprej zelo majhna in so živeli zelo skromno, a je postala pozneje samo zaradi pridnega dela in dobrega gospodarjenja ena lepših in naprednejših kmetij v okolici. To je tudi mene osebno in moje starše, ki smo bili njihovi prijatelji, zelo veselilo. Zaradi takšnega prijateljstva me je zelo prizadelo to, kar se je v zadnjih letih tam dogajalo, kajti prijatelju vedno želiš vse dobro in jaz sem tako želel Kerčmarjevim. Toda zgodilo se je to, kar se je, pota so bila čudna in sta se s hčerko Štefko v okoliščinah, ki so znane samo njej in njenemu možu Feriju, razšla. Ko pa sem videl, kaj vse se je zgodilo na sodišču, in ko je to prišlo v javnost, saj sploh nisem vedel, da tam obstajajo kakšne težave, sem želel tudi sam povedati svoje mnenje, saj sem dogodke opazoval tudi sam, še zlasti ob številnih obiskih pri njih. Moram povedati, da sem bil skupaj z družino eden tistih, ki so nas vedno vabili na kolone, in dodatni, da nikakor ne drži, da Feri ne bi smel sedeti pri skupni mizi z gosti in drugimi domačimi. Sploh pa sem ob svojih obiskih vedno ugotavljal, da je Feri enakovreden član družine, brez kakršnihkoli poniževanj ali česa podobnega. Zdel se mi je celo samoiniciativen in samozavesten. Res je imel na začetku nekaj težav z asimilacijo, toda pozneje je bilo vse odlično in se mi je zdel kot mlad gospodar in fant, ki bo nasledil moškega na tej kmetiji.« Res je, da so kmetijo Kerčmarjevih organizacijsko večinoma vodile ženske, toda moški so le bili moški. Po poklicu sem veterinar in vem, da je imela družina Kerčmarjevih pogodbeni odnos s podjetjem Agromerkur, kjer je lahko samo on delal s piščanci, s katerimi je treba biti nad vse previden,« nam je še dejal Marko Nabergoj, ki tudi obzvaljuje, da kot priča ni imel možnosti spregovoriti o svojih pogledih tudi na sodišču.

Spomniti se tudi kaže, kako je sploh prišlo do zgodbe o domnevnem »hlapcu Jerneju«. Nikakor ne smemo pozabiti, da je ljubezen nekaj izjemnega, žal pa nikakor ne smemo pozabiti tudi na to, da lahko ljubezen pogosto povzroči hude bolečine, težave in trpljenje. In ravno to je doletelo vse vpletene v zgodbi, še posebej Franca Flisarja. Rodil se je spomladi (24. 4.) leta 1964 kot četrti od petih otrok Irene in Ludvika Flisarja. Med osnovnim šolanjem je živel doma na kmetiji, že po odsluženju vojski pa se je leta 1985 na neki veselici spoznal s svojo prihodnjo soprogo, tri leta mlajšo Š. K. iz Ratkovcev, kamor se je kmalu tudi sam preselil, in s katero se je 9. novembra 1985 na matičnem uradu v Prosenjakovcih tudi poročil. In sprva je vse bilo v najlepšem redu, tako življenjska sopoltnica kot njeni domači so ga cenili in spoštovali ... Toda, kot je trdil Feri sam, se je izpostavilo, da naj bi ga zlasti domači (nevestin ded, mama in oče), ki so imeli veliko kmetijo, spoštovali zgolj zaradi tega, ker so dobili na kmetijo,

kjer je bilo vedno veliko dela, dobrega in pridnega delavca. Toda o tem se je Feri lahko prepričal šele slabih enajst let pozneje, ko je, kot trdi sam in kot je v skrajnem primeru potrdilo tudi sodišče, prenašal praktično vsa možna ponižanja in ko je pretrpel veliko tistega, kar se zdi marsikomu neverjetno. In ko se je leta 1996 dokončno odselil iz Ratkovcev, kjer je bil, kot trdi, hlapec in ne zet, ter ko se je marca 1997 tudi uradno ločil, je Feri dojel, da obstaja tudi veliko lepša možnost za življenje, kot ga je bil sam deležen skoraj enajst let. Tako se je odločil, da bo na sodišču poiskal svojo pravico, katero po tistem, kar se je v minulih letih dogajalo na sodišču in tudi zunaj njega, ter na podlagi slišane in na sodišču dokazanega, lahko brez pomislekov poistovetimo z iskanjem pravice literarnega »hlapca Jerneja«.

Tako je bilo sodišče vsaj deloma na strani Ferija Flisarja, drugi del pa menda še sledi na soboškem okrožnem sodišču. In Feri trdi, da bo vztrajal in da ne misli popustiti niti za ped. »Nič jim ne bom šenk! in prek sodišča bom skušal priti do svoje odškodnine v celoti. Na ta način bom imel vsaj

Na začetku je bilo vse v najlepšem redu.

Kerčmar in Nabergoj zavračata očitke Ferija Flisarja.

majhno zadoščenje za vsa možna ponižanja, ki sem jih pri njih doživljal. Sprva je bilo sicer vse še normalno, saj so me sprejeli kot zeta za svojo starejšo hčerko. Tudi po poroki je bilo vse še v najlepšem redu. Tudi na nagovarjanje soproge sem se odločil delati na kmetiji, sama pa je delala v Pletilstvu Prosenjakovci. Na kmetiji je bilo ogromno dela, saj je bilo v hlevu okoli 25 glav goveje živine, približno 20 svinj in v vsakem turnusu še po 14.000 piščancev, ki smo jih redili za soboški Agromerkur. Ob tem smo pridelovali pšenico, ječmen in peso, bilo je veliko travnikov in sploh je bilo treba delati na velikih površinah. Večino vseh del, ki smo jih opravljali predvsem ročno, sem opravljal sam, in to med 5. uro zjutraj in 23. uro zvečer, ko sem moral navadno oprati posodo in pospraviti po hiši,« nam je pripovedoval dokaj neverjetno lastno življenjsko zgodbo Feri Flisar.

Zaradi vsega ga je še posebej prizadelo, ko ga je nekdanja žena med sodnim postopkom razveze obtožila, da je bil alkoholno zasvojen, ter da sta to in različnost značaja obeh zakoncev privedla do

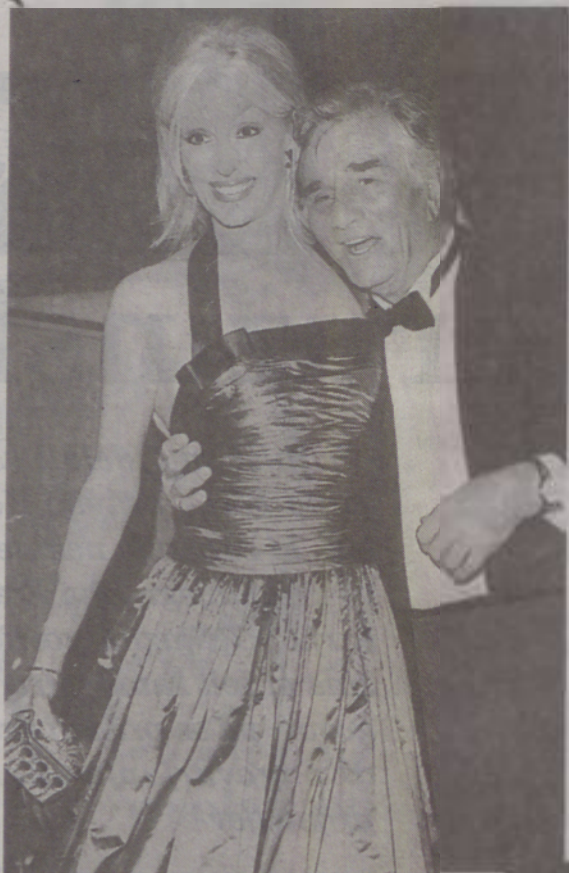
»Pri hiši smo delali vsi in ne samo Feri,« pravijo Kerčmarjevi, ki zanikajo nekatere trditve nekdanjega zeta Franca Flisarja – Prijazna gorička družina si želi samo miru, na »odgovor« pa so pristali zgolj zaradi nagovarjanja znancev in prijateljev

skrhanosti odnosov in razveze. Sam je pred senatom okrožnega sodišča v Murski Soboti, ki ga je vodil okrožni sodnik svetnik Jožko Casar, zatrdil, da o njegovi kakršnikoli alkoholni zasvojenosti sploh ne more biti govora, da pa je res, da se je moral po desetih letih vdanega dela na kmetiji ženinih staršev odseliti in vrniti k svojim staršem. Kljub delu od zore do mraka je bil pri ženinih starših zelo zapostavljen, od žene pa vsa leta poniževan in zaničevan. Sodišče je na razpravi 21. 3. 1997 seveda ugodilo razvezi, tožnica Š. F. pa je morala tožencu Feriju Flisarju povrniti tudi pravdne stroške z zamudnimi obrestmi.

Toda tukaj se »pravdanje« v zadevi Flisar ni končalo, kajti tudi Feri Flisar, katerega zastopa odvetnik Ivan Merčnik, je tožil dedka (ta je medtem že umrl) in starša svoje nekdanje soproge, katere zastopa odvetnik Franc Weindorfer, in sicer zaradi plačila 6.877.750,00 tolarjev kot poplačila čiste vrednosti njegovega dela v času njegovega dela na družinski kmetiji tožencev, ko je živel v zakonski zvezi z vnukinjo oz. hčerko tožencev. V svoji tožbi je Feri Flisar obširno opisal obseg svojega dela in uspehe kmetije tožencev v času njegovega dela. Po drugi strani so toženci v svojem odgovoru na tožbo prerekali vse njegove navedbe, Ferijev delovni prispevek v času njegovega dela in bivanja pri njih pa so zmanjšali le na njegovo golo preživetje. Toda sodišče se s takšnimi trditvami ni strinjalo in je izvedlo številne dokazne predloge ter pregledalo predhodne sodne spise, povezane z omenjeno družino. In tukaj je bilo dokazano, da so imeli toženci veliko kmetijo, na kateri se ni moglo vse delati strojno, temveč je bilo potrebnih več kmečkih delavcev. Sodišče je ocenilo, da je od vseh družinskih članov (poleg treh tožencev in nekdanje Ferijeve žene je živela na kmetiji še njena mlajša sestra) ravno Flisar lahko naredil največ. To so potrdile tudi številne zaslišane pričbe, od katerih so nekatere trdile, da je bil Feri »hlapec pri hiši«, ali pa »od noči do noči je garal, delal je kot črv«, »pri hiši ga niso obravnavali kot zeta, temveč so ga imeli bolj za delo na kmetiji«. Celo nekdanja žena je trdila, da je prispevalo Ferijevo bivanje na kmetiji k razširitvi in napredovanju kmetije. »Iz vsega tega sodišče zaključuje, da je tožnik v času svojega bivanja pri tožencih dejansko delal od noči do noči ne glede na petek in svetek in da je bil njegov delovni prispevek bistveno pomemben za takratno dobro in uspešno gospodarjenje in povečan razvoj kmetije tožencev, še bolj glede na to, ker so njega doletela vsa fizično najbolj naporna in tudi najbolj umazana in izpostavljena dela v poljedelstvu in živinoreji,« je med drugim menilo sodišče in prisodilo, da mora plačati tožena stranka Flisarju znesek 5.260.773,00 tolarjev z zamudnimi obrestmi od 24. 12. 1999 naprej.

Na takšno odločitev se je tožena stranka pritožila in senat Višjega sodišča v Mariboru je pod predsedovanjem sodnice Vite Valentini na obravnavi 13. 11. 2001 odločil, da se pritožbi delno ugodi. Tako je potrdilo, da mora izplačati tožena stranka Flisarju 2.498.760,00 tolarjev z zakonskimi zamudnimi obrestmi od 24. 12. 1999. Ob tem je senat Višjega sodišča pripisal, da bo v ponovljenem postopku za odločitev o še odprtem delu tožbenega zahtevka treba odgovoriti na nakazana vprašanja. »Tožbenemu zahtevku po višjem plačilu bo mogoče ugoditi, če bo ugotovljen bistveno višji pomen tožnikovega dela za tožence, zlasti če bi sicer morali najeti nekoga, ki bi ga plačevali po ceni delovne sile. Toženci pa bodo v primeru take ugotovitve lahko še konkretnije navajali in dokazovali dodatne koristi, ki jih je bil tožnik deležen v času skupnega življenja,« je med drugim svetovalo Višje sodišče. Toda ne glede na to, kaj se bo dogajalo v prihodnje, in ali bo prišlo do kakšnih dodatnih dejstev, je »prvi« del sodbe pravno močen in zato bi (je že) moral Flisar že prejeti kar zajeten kopeček denarja na račun odškodnine.

Čvrst detektiv

Nova ljubezen

Kar se je pred nekaj meseci le šepetalo, je zdaj že potrjeno. Najnovejša izvoljenka Harrisona Forda je Calista Flockart. On jih ima šestdeset, ona je triindvajset let mlajša. Harrison, oče štirih otrok in zvest mož v 18-letnem zakonu s soprogo Melliso, se je že lani odločil, da bo zvezo (drugi zakon) prekinil. O nekaj ljubezenskih romancah, ki jih je preživel v tem času, je Pen že pisal. O novi ljubezni ne govori veliko, izjavlja le, da se odlično razumeta in da novo razmerje ne vpliva na odnose do njegovih otrok.

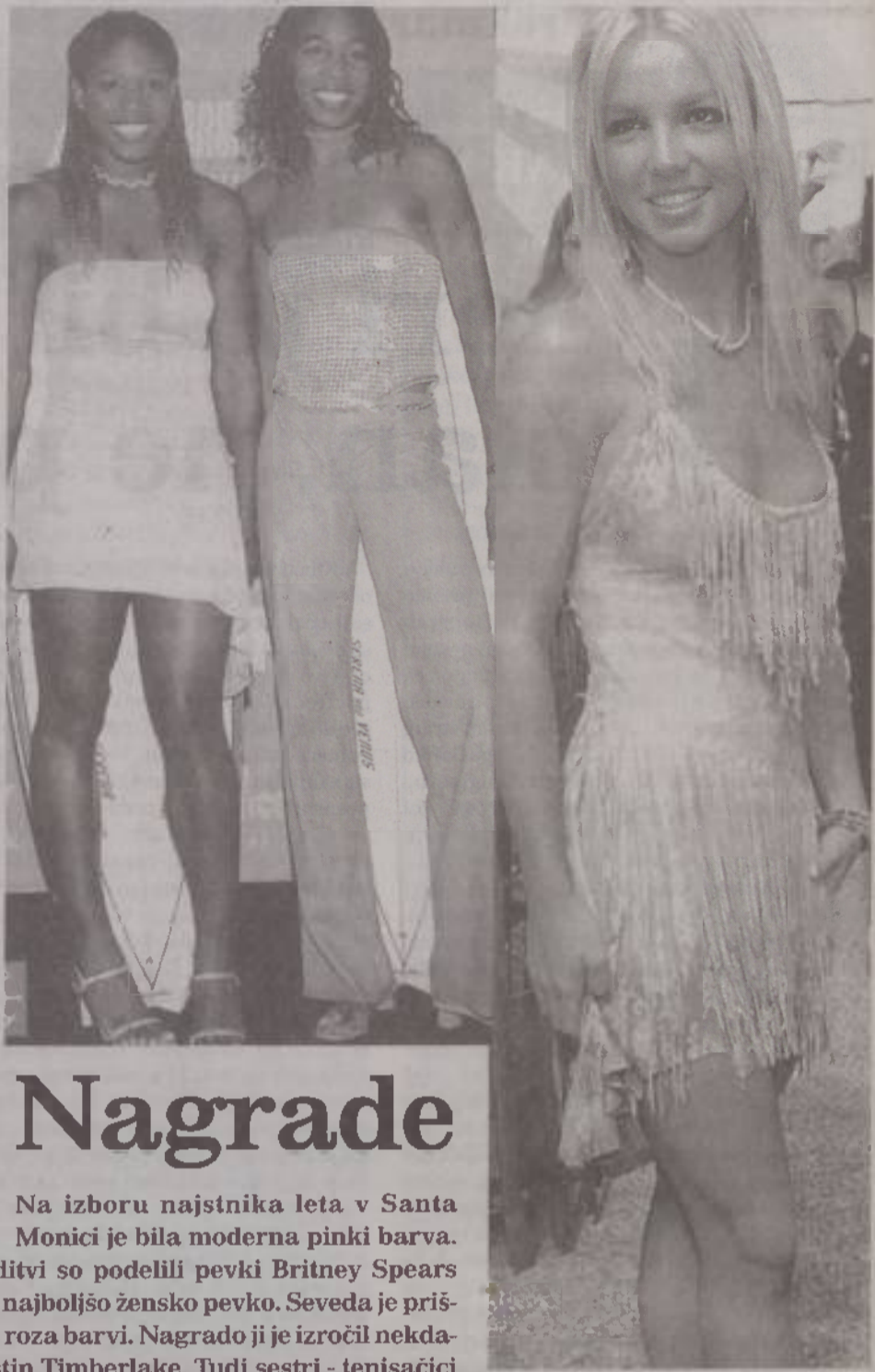
Kdo ne pozna Petra Falka v podobi malce raztresenega in nerodnega inšpektorja Columba. Ta detektiv z zmečkanim balonarjem slavi te dni 75-letnico. Dobro se drži in s svojo drugo soprogo Shero Danese rad obiskuje hišne zabave pa tudi nočne lokale. Prvič se je poročil leta 1960 s soprogo takratnega zvezdnika Binga Crosbyja. Skupaj sta prežive-la šestnajst let in v tem času posvojila otroka. Potem je spoznal triindvajset let mlajšo (ista razlika v letih kot pri Fordu in Calisti!) Shero. Pravijo, da se razumeta. »Shero ljubi glamur in zabave, jaz pa tudi,« je zadovoljen Peter, ki živi s svojo izvoljenko v vili na Beverly Hillsu.

Dekle meseca ...

je tokrat Ava Martinez, ena vodilnih britanskih manekenk. Po poreklu je Španka, hčerka zdomcev, ki so prišli v angleški Chester s trebuhom za kruhom. Posnela je tudi nekaj reklamnih filmov, zaradi izrazito latinskega lica pa jo lahko najdemo tudi na plakatih za kozmetiko. Prav, da ji je poklic všeč, najbolj pa uživa, ko se po napornem dnevu po prhanju gola zlekne na kavč.

Nagrade

Na izboru najstnika leta v Santa Monici je bila moderna pinki barva.

Na prireditvi so podelili pevki Britney Spears nagrado za najboljšo žensko pevko. Seveda je prišla na oder v roza barvi. Nagrado ji je izročil nekdanji fant Justin Timberlake. Tudi sestri - tenisačici Serena in Venus Williams sta dobili nagrado kot najbolje oblečeni športnici. Kakšne so bile nagrade, kdo je bil v žiriji in kdo najstnik leta, tega žal nismo mogli izvedeti.

Bo ohcet?!

Camila in Charles. Kar dolgo sta čakala na kraljičino privolitev.

Vse kaže, da se bo v bližnji prihodnosti princ Charles poročil s svojo izvoljenko. Vsi znaki kažejo na to, predvsem pa to, da je končno kraljica Elizabeta dovolila zaroko z Kamilo. Vest je dokaj nova, saj pred počitnicami o tem še ni bilo govora. Princ Charles je družinski dopust preživljal z materjo in očetom Phillipom na Škotskem, Camilla pa je »solirala« na otoku Krfu. Okroglih sto prijateljev in gostov se bo zbralo sredi oktobra v plesni dvorani Buckinghamske palače, ko bodo oklicali zaroko. Vse pa le ni čisto, saj se bosta kralj in kraljica slavju izognila. Tisti čas bosta na državnem obisku v Kanadi.

Ne bom se vezal!

Kako dolgo bo držala ta izjava, ki jo je izrekel Bruce Willis, bomo šele videli. Eni pravijo, da jo bo preklical še letos. Vzrok t a k š n i m predvidevanjem je nova ljubezen Maria Bravo.

Maria je vitka punca (33) z velikim oprsjem, za katero poznavalci pravijo, da nima zveze s silikonom. Menda je Bruce padel ravno na to Mariino bogastvo. Sicer pa revije pišejo, da ima Maria Bravo za sabo že tudi poskus samomora. Sama je povedala, da je to res in da je popila petdeset tablet, ko je v drugem mesecu nosečnosti izgubila otroka.

Veličastna plesna dvorana tukaj bo oklicana zaroka.

Kdo pa so ti mladi fantje?

Sokolsko gibanje na Slovenskem se je začelo v Ljubljani leta 1862, ko so začeli s pripravami na ustanovitev gimnastičnega društva. Istega leta, vendar ne povezano, so na Češkem, v Pragi, ustanovili Češki Sokol. 1. oktobra naslednje leto so ustanovili slovenski telovadni navdušenci in rodoljubi telovadno društvo in mu dali ime Južni Sokol. Pravila društva so morala biti napisana v smislu telovadbe, brez omembe narodno-buditeljske dejavnosti, sicer avstro-ogrška oblast ne bi dala dovoljenja za ustanovitev.

Ob telovadni aktivnosti je razvijal Sokol tudi kulturnoprosvetno in narodnobuditeljsko dejavnost, ki sta imeli velik vzgojni vpliv predvsem na mladino. V Sokolu so ves čas ljubiteljsko uprizarjali drame, komedije, operete, lutkovne predstave in imeli v svojem sestavu pevske zборе, tamburaške skupine, pihalne

člani upravnega odbora je bil tudi znani filmar dr. Karol Grossman.

Za starosto so izvolili dr. Karola Chloučka, sicer Čeha, ki ga pred tem zasledimo kot aktivnega in prizadevnega tudi v Tolminu in Šoštanju. Chloupek je bil v Ljutomeru zelo spoštovan. Poročen je bil z Varaždinčanko in verjetno je bil tudi to vzrok za poglobljeno sodelovanje z varaždinskim Sokolom, ki se je nadaljevalo tudi po prvi svetovni vojni. Skorajda ni minila večja prireditev, da na njej ne bi gostovala tudi njihova telovadna vrsta ali kako drugače. Tudi recimo, ko je bilo leta 1905 veliko srečanje v Ormožu, ki ga je organizirala na pobudo ormoških privrženecv Murskega Sokola tamkajšnja čitalnica. Varaždinci niso manjkali.

Na tem srečanju je nastal zanimiv zaplet. Srečanje naj bi spodbudilo, da se tudi v Ormožu

Srečanje petdesetih ljutomerskih sokolov s petnajstimi sokoli iz Varaždina leta 1904 v Cerovcu pri Ljutomeru je bilo dogodek, kakršnega verjetno v rojstnem kraju pesnika in privrženca ilirskega gibanja, Stanka Vraza, ni bilo vse do današnjih dni.

Ljutomerski sokoli so izbrali pesnikovo rojstno hišo za cilj svojega izleta. Vse skupaj se je začelo tisto junijsko nedeljo že zgodaj zjutraj na glavnem trgu v Ljutomeru. Poleg zbranih sokolov so prišli na trg množica Ljutomerčanov, pihalni orkester, gasilci s Cvena in Cezanjevec in bogve kdo vse še. Vsi so se peš odpravili na Vrazov dom. Po slovesnem sprejemu in slavnostnem govoru v spomin slavnemu rojaku ter napitnici so se podali v dober kilometer oddaljene Žerovince, kjer so izvedli prvi javni nastop – vaje na bradlji in drogu. Množica je bila navdušena. Končalo se je pozno v noč z veselico v tamkajšnjem gostišču Pihlar.

Murski Sokoli na izletu

godbe in salonske orkestre. Na tak način so lahko pripravljali zabave, ki so bile vedno dobro obiskane. K priljubljenosti Sokola, ne samo med meščani ampak tudi med kmeti, so prispevali tudi uniforma, prapor, korakanje v urejeni skupini, predvsem pa slovensko poveljevanje, kar je vzbujalo takrat med Slovenci nacionalni ponos, nacionalno navdušenje.

Murski Sokol so ustanovili 15. avgusta 1903 v današnjem parku 1. slovenskega tabora »ob prekrasnem vremenu, sredi vinorodnih goric v prijaznem Ljutomeru«, kot je dogodek zabeležil časopis Slovenski narod. Med ustanovitelji in

ustanovi Sokol. To je seveda motilo ormoške Nemce, ki jim, ravno tako kot oblasti, domoljubna in narodnobuditeljska aktivnost domacinov nista bili všeč, zato je ptujsko okrajno glavarstvo dovoljenje za srečanje dvakrat zavrnilo. V prizadevanja za srečanje se je vključilo tudi uredništvo časopisa Domovina, ki je zapisal, da se mora vsako avstrijsko čuteče srce zgražati nad državno justico, in se spraševal, ali Avstrija nima nujnejšega opravila ko to, da po otročje dela sitnosti ponižnim sokolskim društvom. Končno je bilo srečanje, tudi po posredovanju dr. Karola Grossmana in domačina dr. Jakoba Ploja, sicer

dvornega svetnika in državnega poslanca na Dunaju, dovoljeno. Zbrala se je množica kakšnih pet tisoč ljudi. Po številnih zapletih (med drugim jih nekaj časa niso pustili v mesto) in tudi grožnjah, da bo tekla kri, se je prireditev iztekla v miru, je pa dodobra razburkala okolje.

(Fotografija in podatki so iz zanimive knjige Telovadno društvo Sokol v Ljutomeru 1903–1941. Napisal jo je Anton Ratiznojnik, leta 2000 pa izdal Zavod za kulturo in izobraževanje Ljutomer, OE Muzej)

Joseph Maria R.

Od 26. septembra do 31. oktobra

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hogod

za mlade od 6. do 96. leta, ki priznavajo ljubezen

OVEN

(21. III. – 20. IV.)

Površno gledanje na svet in dogodke bo prineslo tudi takšne rezultate. V tem času tveganje ni priporočljivo. Treba bo nekaj spremeniti, čeprav si sprememb ne želite. Brez strahu in predsodkov lahko poslušate nasvete izkušene osebe. Opravek s starim predmetom. Sodelujte v nagradni igri ali izpolnite listič za loto, saj so vam v tem času zvezde za igre na srečo naklonjene. Ravno tako ugodno v zvezi s plačo ali napredovanjem pri delu.

BIK

(21. IV. – 21. V.)

Boljše vrabec v roki kot golob na strehi. V prihodnosti se obeta kar nekaj dobrih stvari, vendar se morate nujno osredotočiti predvsem na sedanjost, kjer so korenine prihodnosti. Postajate nestrpni, zato se mimogrede lahko zgodi, da boste naredili napako. Energije ne bo ravno preveč, boste pa sposobni v vašem delovnem okolju spodbuditi prijetno razpoloženje, kar vam bodo drugi šteli za dobro.

DVOJČKA

(22. V. – 21. VI.)

Raziskovanje in pomen odnosov med ljudmi ne peljeta nikamor. Te stvari prepustite srcu. Prijetno presenečenje, čeprav se želja ne bo izpolnila. Opravilo v banki, z denarjem ali menjalnico. Neplačano delo. Pozitivno v zvezi igranjem, modo ali oblikovanjem. Ugodno za dodatno izobraževanje. Možna povečana simpatija z osebo, s katero ste imeli že doslej opravka. V poslu ne bodite najpametnejši, ampak prisluhnite izkušenim.

RAK

(22. VI. – 22. VII.)

Uspех je dejansko že pred vami, le pobrati ga je še treba. Ob tem ne pozabite na nevoščljivost okolice. Ponudila se bo priložnost, da uredite zadevo, ki ste jo že dalj časa načrtovali. V začetku meseca duševna napetost, ki se bo pozneje polegla. Skuhajte nekaj nenavadnega. Problem v zvezi s poslom in ljudmi ali nesporazum s kolegi. Okrog 21. se ne odpravljajte na pot in preverite, ali je odposlano prišlo na cilj.

LEV

(23. VII. – 22. VIII.)

Tokrat ste udarili mimo, in to po lastni krivdi. To si morate priznati in potem boste zadevo dosti lažje reševali. Sicer pa se vračate na stare poti, ki jih poznate in ste bili z njimi zadovoljni. Računajte predvsem nase, kajti podpore od tam, od koder jo boste najbolj pričakovali, ne bo. Dogovor, ki ste ga sklenili pred časom, bo začel veljati. Ne mešajte zasebnih zadev s službenimi. Dobra volja in korist od novega poznanstva.

DEVICA

(23. VIII. – 22. IX.)

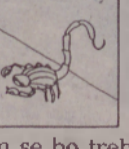
Treba si bo spočiti živce. Za začetek si naredite red pri korišćenju časa, ki vam ga ves čas primanjkuje, dejansko pa ga imate dovolj. Nasploh upočasnite tempo. Ponuja se priložnost, ki se ne bo več tako hitro ponovila. Morda boste izvedeli, da neka oseba rovavi proti vam. Zaradi tega ne dvigujte prahu, končno boste vsaj vedeli, na koga se v prihodnosti lahko zanesete. Prosti čas izkoristite za aktivnosti, ki krepijo telo in duha.

TEHTNICA

(23. IX. – 22. X.)

Obdobje pred vami vam bo dalo več energije, da boste pozitivno razmišljali. Izkoristite to za izpeljavo starih načrtov. Nekdo vas želi izkoristiti, vam pa bodo všeč njegove lisičje prijazne besede. Nekaj navad bo treba spremeniti. V pomembnih pogovorih prehitro pokažite svoje karte. Tako morate biti sproščeni, trdnih živcev, potrpežljivi, pozorni na nasprotnikove besede in pripravljeni, da sproti popravite svoje napake. Uspeh zagotovljen!

ŠKORPIJON

(23. X. – 21. XI.)

Spartnerjem se bo treba pogovoriti, in če je potrebno, pogledati resnici v obraz. Tam, kjer boste najmanj pričakovali, se bo zgodil še srečen obrat v ljubezni. Na splošno plodno in vsebinsko bogato obdobje, ki bo dobro vplivalo na timsko delo. Dober znak za začetek nečesa novega in priložnost, da nekemu poveste, kaj hočete in kaj vam ni všeč. Tisti, ki ima nekaj za bregom, ne bo uspel.

STRELEC

(22. XI. – 21. XII.)

Priznanje in pohvalo sprejmite z rezervo in preverite, kaj stoji za njo. Zaradi malenkosti boste vlekli na svojo stran in ob tem zamudili priložnost za nekaj večjega. Ugodno za vse oblike partnerstva in reševanje birokratskih problemov. Uspešno boste končali neko delo. Pokličite tiste, ki so vam kaj dolžni ali so kaj objubljali. Flirt bi odprl vrata ali omogočil nekaj novega. Jupiter bo ob pravem času poskrbel za znanje in modrost.

KOZOROG

(22. XII. – 20. I.)

Odnose z bližnjimi bo treba rešiti, verjetno s popuščanjem, zanesljivo pa s kompromisom. Prisluhnili boste človeku s težavami in opazili, da vaš problem sploh ni tako velik. Sicer pa bo prišel pri razreševanju do izraza vaš naravni talent, da se dobro vključujete. Ugodno za kakšno finančno transakcijo, izpit ali testiranje. Za tisto, kar vam pripada, se boste borili kot lev. Taktika na račun presenečenja je trenutno najbolj priporočljiva.

VODNAR

(21. I. – 19. II.)

Pri ljubezenskih zadevah ostajate še naprej naivci, kar z drugo besedo pomeni, da vas nekdo izkorišča. Previdnost ni nikoli odveč, toda tokrat boste prijatelju lahko zaupali. Kreativnost in verbalna sposobnost bosta v tem času največja aduta. Nenačrtovano se usedite avto in se odpeljite tja, kjer se nekaj dogaja. Ugodna cena bo ugodna le na prvi pogled. Pomoč ljubljene osebe je brezmejna, vendar tega ne izkoriščajte!

RIBI

(20. II. – 20. III.)

K boste mislili, da je vse končano, bo prišla zanimiva ponudba, ki vam bo dala vsaj zagon, če drugega ne. Sicer pa bo treba poskusiti znova in na noben način ne popustiti. Okrog 17. slabost, tako duševna kot fizična. Z dobrim nastopom in s šarmom boste osvojili močno trdnjavo. Proti koncu meseca povečan napor, vendar vam ne bo žal, ker boste svoje doseghi Priložnost za honorarno delo.

Vrata odprta, zgoraj

Saj ste gotovo že slišali, kako se mnogi radi »pohvalijo«, da bodo šli ali da so bili na dopustu na Malto in Švici? Tako rečeno pa je seveda mišljeno, da bodo ali da so kaj gradili z malto in pri tem »švicali«. In kako je, če se zares podate na dopust na Malto, pisano z veliko začetnico? To me je že dolgo mikalo kot novinarja Vestnika in tudi zasebno; prve dni septembra pa je šlo vse skupaj zares. Med drugim sem se lahko vsaj za hip »preoblekel« tudi v filmskega junaka Popaya. Glava je moja in malo noge se vidi, vse drugo pa je sposojeno za fotografiranje.

Pred predsednikom Kučanom v sprejemni sobani

Nekaj posebnega so avtobusi za mestni in medmestni prevoz. Vsi so stari že okrog štirideset let, rumene barve in brez vrat.

Banny Cachia bi bil srečen, če bi imel lahko več svoje zemlje, na kateri bi prideloval zelenjavo, krompir idr.

V zalivu pri otoku Cominu, kjer so nekoč prebivali gusarji, je voda čista in zeleno-modre barve. Izlet z ladjo v ta zaliv je lepo doživetje.

Malta z veliko začetnico je res nekaj posebnega

S pomočjo Irene iz Ljubljane, ki se je poročila z Maltežanom, zdaj pa pričakuje prvega otroka, sem lahko Malto bolje spoznal.

Dione Gatt je napovedal, da bo Slovenija premagala Malto s 3 : 1.

Sobana, v kateri bodo oktobra sprejeli tudi slovenskega predsednika Milana Kučana.

Josephine Agius na balkonu svojega stanovanja, ki ji ga vsak dan pridejo pomagat pospravljat mladi za skromno plačilo.

V Valletti, Sliemi in drugih mestih skoraj vsak dan prirejajo tombole na prostem.

brez prepovedano

V deželi brez rek, potokov in vlakov, a z veliko skal, ladij, hiš ...

Mešanica ljudi in jezika

Če priletite tja z letalom, kar je najenostavnejše in najhitreje, in če je to ponoči, kot se je to zgodilo v mojem primeru, se vam pred pristankom najprej vtisnejo v spomin številne migetajoče luči, ki obkrožajo oz. osvetlujejo otok po dolgem in počez – v dolžino le okrog 27, v širino pa 14 kilometrov. K Malti pa spadata še precej manjši otok Gozo in otoček Comino, ki ju prav tako lahko vidite med poletom z letalom. Ko ste na tleh, na mednarodnem letališču, in srečate prve domačine, pa že lahko zaznate, da ste prišli v drugačno deželo. Večina jih je namreč manjše postave, temnejše polti in črnih las. No, niso črnci, ampak tipični Sredozemci – nekoliko Arabci, nekoliko Italijani, Grki, Španci in Francozi. Maltežani pa sicer zase trdijo, da so potomci Feničanov, po srcu pa Italijani in po navadah Angleži. Govorijo malteščino, ki je mešanica različnih jezikov, kakšna polovica besed je arabskega izvora, druge pa so si sposodili iz siciljanščine oz. italijanščine, španščine, francoščine in angleščine. Poleg malteščine je uradni jezik (kot drugi) še angleščina, saj je bila Malta od leta 1802 do leta 1964 pod britansko oblastjo. Prebivalcev je nekaj več kot 400.000.

Tam je marsikaj značilnega oz. posebnega. Reke ni nobene, prav tako ne potoka, zato črpajo vodo iz morja in jo razsoljujejo

Ena od redkih peščenih plaž, kjer se je prav tako prepovedano kopati zgoraj brez.

v posebnih bazenih. Vlakov prav tako ni, večina avtobusov pa nima vrat, ki bi se zapirala. Imajo pa veliko cerkva (okrog 360), skal, stavb, morja ...

Preračunan zajtrk, večerja s solatnim bifejem

Tisti večer pa še nisem kaj dosti videl in občutil, kakšna je pravzaprav podoba Malte, kakšno je morje okoli otoka, kakšne so plaže, hoteli, trgovine, ulice ... Ura je bila namreč že blizu polnoč, ko sem dobil ključ sobe v hotelu Roma, v mestu Sliema, ki se tako rekoč stika z glavnim mestom Malte Valletto. Hotel ima tri zvezdice in na zunaj je videti še kar moderno urejen. Klima v sobi je res delovala, kot je bilo zapisano v prospektu, tako da ni bilo prevroče. Tudi hladilnik, televizor in telefon so bili v sobi. Z vsem tem sem bil še kar zadovoljen. Nekoliko razočaran pa sem bil nad kopalnico, saj je bila kabina za prhanje »ograjena« le s plastično zaveso, ki je bila že na pol raztrgana, tako da je voda pršela po vsej kopalnici in iz nje v sobo, kajti nikjer ni bilo odtočnega sifona. Ker so povsod po tleh keramične plošče, pa voda čez čas izhlapi oz. jo nekoliko »popije« zid. Zdelo se mi je seveda čudno, da je tako, storiti pa nisem mogel skoraj ničesar. Sicer pa sem prišel tja na dopust in le zakaj bi se vznemirjal zaradi takšne malenkosti?

Na vrsti je bil prvi zajtrk. Pričakoval sem ruski bife, a ga žal ni bilo. Natakar mi je pokazal mizo, kam naj sedem, nato pa mi je najprej prinesel sok, zatem pa še dva prepečenca in po želji čaj ali kavo. V košarici na mizi pa sta bila po dva zavojčka margarine, marmelade in medu ter en francoski rogljiček. In tako je bilo vseh sedem dni. Polpenzion pa je vključeval še večerjo, ko sem si lahko izbral med tremi različnimi obroki. Mesa je bilo sicer vedno bolj malo, lahko pa sem si vzel solate, kolikor sem hotel. Vedno je bil namreč na voljo solatni bife. Za malo točeno pivo, ko sem si ga privoščil, pa sem moral odšteti okrog 360 tolarjev. Podoben račun je znašal za dva decilitra oranžade. To bi bilo o hotelu v glavnem vse.

Domačin me je popeljal tudi v sprejemno sobano predsednika Malte

Si lahko predstavljate, da me je čakala na Malti tudi sorodnica iz Ljubljane (ženina nečakinja), ki je poročena s tamkajšnjim domačinom? Pred približno mesecem dni sta se vselila v svoje stanovanje, ki sta ga kupila v mestu St. Julijan's nedaleč od Vallette in še bliže od mojega hotela v Sliemi. Irenina mama, tako je ime sorodnici, je bila doma na Hotizi, z Maltežanom, ki je postal njen mož, pa se je spoznala, ko je nekaj časa študirala v Valletti. Medtem je postala že

magistra prava s pravosodnim izpitom, ki si ga je pridobila v Ljubljani. Trenutno ni zaposlena, ampak čaka na rojstvo otroka. Srečen dogodek je »planiran« v oktobru. Mož opravlja pomembno službo, zato naj se ne bi pojavljal v javnosti. No, z njegovo pomočjo pa se mi je uspelo peljati z dvigalom, v katerem se vozi tudi malteški predsednik, in »stopiti« celo v sobano, v kateri sprejemajo visoke goste. Tako bodo oktobra v njej gostili tudi predsednika Slovenije Milana Kučana. Upam, da se ne bo zdrznil, ko bo še prej na hodniku zagledal malteške viteze v oklepih, kot se je to zgodilo meni. Saj so pravzaprav samo oklepi brez vitezov.

Dione je priznal, da je Slovenija boljša od Malte

Prvi »pravi« domačin, s katerim sem nekoliko pokramljal (s pomočjo prevajalca), je bil prodajalec kruha, peciva in še nekaterih drugih stvari na prostem Dione Gatt. To je bilo v soboto dopoldne, in sicer tistega dne, ko je bila na sporedu nogometna tekma med Slovenijo in Malto v Ljubljani. Na moje prvo vprašanje (še prej sem se mu predstavil in povedal, da sem iz Slovenije), ali ga kaj zanima nogomet, je odgovoril, da malo že in da mu je znano, da bo prav tistega dne nogometna tekma med Slovenijo in Malto. »In kakšen bo rezultat?« sem ga takoj nato vprašal. Skomignil je z rameni in odgovoril,

da bo zmagala Slovenija s 3 : 1, ker da na Malti nimajo tako dobrih nogometašev kot pri nas. Saj vam je znano, kako je bilo zares? Dione se je zmotil le za en gol v njihovo korist. Kaj pa izdelki, ki jih prodaja, sem bil radoveden dalje. Ali gredo tudi skozi njegove roke? Odgovoril je, da ne, ampak nastajajo v okviru družinskega podjetja. Delo prodajalca mu je ljubše, saj je tako večino časa na prostem, kjer se lahko tudi pogovarja s številnimi turisti.

Banny je za EU, drugi pa ...

Tudi drugi sogovornik je bil prodajalec – sadja, zelenjave, krompirja, južnih sadežev ... – Banny Cachia. Brez obotavljanja in prijazno mi je najprej razkazal svojo ponudbo ter povedal, koliko kaj stane. Kilogram paradiznika in paprike je bil po 180 tolarjev (preračunano iz malteške lire), kilogram kumaric po 240 tolarjev, kilogram krompirja po 120 tolarjev, grozdje je stalo 360 tolarjev, ena limona 90 tolarjev itd. Pri prodaji lastnih pridelkov je zaslužek dokaj dober, če pa jih mora kupiti od drugih, se mu komaj splača. Žal je zemlje na Malti veliko premalo in je zelo draga, da bi lahko imel dovolj svojih površin. Boljše čase pa si obeta z vstopom Malte v Evropsko unijo.

Z Josephine o tem in onem

Povabil sem se tudi na dom k 71-letni Josephini Agius, ki živi sama v dokaj velikem stanovanju v predmestju Vallette. Kako običajno preživi dan, me je najprej zanimalo.

»Vsak dan grem v cerkev, domov grede pa se ustavim na trgu, kjer popijem s prijateljicami kavico, si kaj kupim v trgovini, če je treba, nato doma zalivam rože in počakam, da pridejo k meni mladi delavci, ki mi pomagajo pospravljati po stanovanju. Za to njihovo pomoč moram odšteti mesečno 4 malteške lire (okrog 2.400 tolarjev), kar znaša 10 odstotkov, 90 odstotkov računa pa poravna država. Ko mladi odidejo, si po navadi kaj skuham, popoldne nekoliko počivam, zvečer pa grem ven, in sicer igrat bingo ter na druženje s prijateljicami. Po navadi ostanem zunaj do 23. ure.«

Kaj je to bingo, sem kasneje opazoval na lastne oči. Lahko bi rekli, da gre za nekakšno tombolo na prostem ali v zaprtih pros-

ljudem na Malti vedno bolje, saj ni težko dobiti delo, če hočeš, plače pa so dobre. Najnižja delavska plača znaša okrog 210 tolarjev (bruto); učitelji zaslužijo na primer okrog 360.000 tolarjev bruto, nekaj več zdravniki v državnih ustanovah, v zasebnih pa precej več. Davki na dohodek znašajo od 15 do 35 odstotkov. Služenje vojaškega roka ni obvezno, ker imajo poklicno vojsko. Vključevanje v Nato je za Malto zaenkrat še tabu tema. Pouk v šolah poteka v angleškem jeziku, s tem da je malteščina obvezen predmet, v njej pa poteka tudi verouk.

Ob rojstvu otroka je v navadi, da se obdario s srebrnimi veržicami, ob krstu pa s srebrnimi okvirji za slike in fotografije. Kadar dva oznanita poroko, je običajno v določeni trgovini nastavljen knjiga njunih želja – kakšna darila pričakujeta. Poročni obredi, ki so nekaj posebnega, potekajo skoraj vsi v samo cerkvi, kjer mladoporočenci lahko ob koncu podpišejo tudi »obrazec« za civilno poroko. Za to priložnost najemajo dragocene avtomobile ali pa se vozijo v kočijah. Gostovanja, kot ga poznamo pri nas, pa tamkaj ni, ampak imajo le slovesne sprejeme. In če se zakonski par ne ujema, če pride med njima do stanja, ko bi se najraje ločila? Teža ne moreta storiti, kajti ločitev ni mogoča – ne cerkvena in ne civilna.

Morje, plaže, modrčki ...

Seveda sem prišel na Malto tudi zato, da bi se kopal v morju. To sem lahko storil že nekaj deset metrov od hotela, v katerem sem stanoval, in potem še skoraj povsod vzdolž obale. Mest za kopalce je vse polno in nikjer ni treba plačati, razen če ne uporabljate bazenov z morskovo vodo. Prve dni septembra, ko sem bil na Malti, je imela voda od 23 do 26 stopinj Celzija. Toplejša je bila tam, kjer je bila plitvejša, dno pa prekrito s peskom. Resnici na ljubo je peščenih plaž zelo malo, na njih pa se drenjajo številni turisti. Tam ponujajo za določeno ceno (od pol do ene malteške lire) tudi senčnike in ležalnike. Posebno doživetje se je z ladjo zapeljati v zaliv otoka Comino, kjer je voda zares čista in modro-zelene barve. Nekoč so tamkaj prebivali gusarji. Ampak tudi tam, kot povsod drugje, se je prepovedano kopati zgoraj brez. To velja seveda za dekleta in žene. Poleg opozorilnih tabel kontrolirajo

Če ste že na Malti, morate vsekakor obiskati tudi filmsko vas, v kateri so snemali Popaya.

torih. Listki so po 120 tolarjev, najvišji dobitki pa znaša 600.000 tolarjev. Josephine je že zadela 110 LM. Namesto denarja so lahko kot dobitki tudi razni predmeti. In ta bingo igrajo skoraj vsi vsak dan.

Josephine ni bila zaposlena, ampak je opravljala gospodinjska dela in skrbela za družino. Sama od sebe se je naučila šivati in se specializirala zlasti za zaveso ter obleke za neveste. Po njenem mnenju je

upoštevane te prepovedi tudi policisti in re-darji. Takšen ukrep je morala vlada sprejeti predvsem na zahtevo cerkvenih krogov. Ampak kdaj pa kdaj sem le videl, kako se je katera opogumila in si snela modrček. Skoraj gotovo nobena ni bila domačinka, čeprav bi imele tudi one kaj pokazati, saj je večina postavnih in imajo lepe »oblina«.

Sicer pa so v Ameriki fantje nastopili na drugem največjem glasbenem festivalu, ki združuje različne glasbene žanre - Musikfest v Betlehemu, predstavili pa so se tudi v klubu CBGB v New Yorku. Koncert so predvajali tudi po internetu, v živo pa sta si ga med drugimi ogledala tudi generalni konzul Slovenije v New Yorku Marko Podvršič in predstavnica za turizem Republike Slovenije Darja Gačnik.

Najprej se je z njimi (ker je njihov vodja in glavni vokalist) julija odpravil v Makedonijo, v začetku avgusta pa še v Ameriko.

Na poti do tja jih je čakalo kar nekaj zapletov. Najprej je bil odpovedan njihov let v Frankfurt, zato so jih presmerili na Dunaj in šele nato v Frankfurt, od koder so poleteli proti Philadelphii.

V Ameriko pa bi Orleki skoraj odšli brez pozavnista Eča. Ko so namreč na Brniku čakali na letalo, je Ečo začel iskati potni list in denarnico. Ker ju ni našel ne na letališču in ne v avtomobilu, so fantje policiji prijavili »kraj«. Iskali so do zadnjega trenutka in se zadnji odpravili na letalo, seveda brez Eča, od katerega so se morali posloviti. Ko so že sedeli v letalu, pa jim je pilot sporočil, da bodo poleteli kasneje, ker še čakajo potnike. Čez slabo minuto se je na vratih letala pojavil Ečo s potnim listom in letalsko vozovnico v roki.

Po štirih koncertih v Ameriki so 7. avgusta odleteli v Nemčijo, kjer so nastopili na vinskem festivalu v Wisebadnu.

Na gostovanju v Ameriki so si vzeli Orleki čas tudi za ogled znamenitosti. Sprehodili so se po Wall Streetu, Centralnem parku, ogledali so si sedež Organizacije Združenih narodov, ruševine dvojčkov, Empire State Building, nebotičnike Donalda Trumpa ...

GLASBENO STRAN UREJA SIŠP

Poleg Orlekov je poletje delovno preživljal tudi njihov Perkmandelj, ki je organizatorje največjega sejma računalniške grafike SIGGRAPH 2002 tako navdušil, da so prosili avtorja Dušana Kastelica, ali ga lahko natisnejo kot maskoto na uradnih majicah festivala. Perkmandeljca so vrteli tudi na Japonskem v oddaji, namenjeni animaciji 3D, zanj pa se zanimajo tudi druge TV-postaje po svetu.

Videospot Perkmandeljca je bil sprejet tudi na festival kratkega filma v grškem mestu Drama ter na Filmfest v Hamburgu v Nemčiji. Predvajali ga bodo tudi na ameriški televiziji TECH TV, ki je nekakšna različica Discovery channela.

Revija IDN Publications iz Hongkonga, ki izhaja tudi v Južni Koreji, na Kitajskem in še v nekaterih državah, pa bo Perkmandeljca objavila tudi v posebni izdaji Flips.

Orleki, ki so ime povzeli po hribu na obrobju Zagorja, kjer imajo tudi svoj domicil, so doslej nastopali v kar nekaj tujih državah: 10 koncertov so imeli v Avstraliji, 4 v Nemčiji, 3 na Madžarskem in na Novi Zelandiji, 2 koncerta na Poljskem ter po en koncert v Bosni in Hercegovini in Makedoniji, v teh dneh pa spet koncertirajo na domačih, slovenskih tleh. Njihova glasba je mešanica rock and rolla, nekakšen »polka punk«, pestra instrumentalna zasedba pa jih nevede uvršča v etno pop glasbo. Orleki so poleg našega Poredošovega Vladeka (vokal, kitara) tudi Jure Tori (harmonika, klaviature), Bojan Bergant (kitara), Matej Fele (kitara), Mitja Tori (bas kitara), Jože Pečnik (bobni), Miran Mar (saksofon), Ečo Matko (pozavna) in Janez Tori (trobenta).

Vaša čustva

Ljubezen (akrostih)

Lepota se skriva v tvojih očeh.
 Jutro s tabo krasno je.
 Up vzbujáš v meni.
 Bolezen preganjaš iz mojega telesa.
 Eksperimentiraš s poljubi svojimi.
 Z energijo svojo polniš mi telo.
 Ekstrat sreče kapljaš
 mi na srce drhteče.
 Nagelj vsak vedno osreči me.

Stefania

Le zakaj?

Zakaj ne morem biti z drugim?
 Ker ljubim te!
 Zakaj ne morem zvečer zaspati?
 Ker ljubim te.
 Zakaj ne morem se učiti?
 Ker ljubim te!
 In zakaj ne morem se veseliti?
 Ker te nimam!
 Ti pa lahko počneš vse, ker ne ljubiš me!

Mateja

Beseda ali dve

Odpri mi vrata, saj nisem ta, ki vzame in gre. Ostajam, ker ljubim te, ne zapiraj jih pred menoj, saj ne ubijam s pogledom, ne umikaj pogleda. V mojih očeh najdeš solze, obup, zato odprite mi vrata, da bo v njih spet smeh. Ne zapirajte vrat v svojem srcu, odprite jih, da vstopi ta, ki išče pot, samo besedo ali dve in spet bo srečno srce.

Sonček

Prepozno!

Sedaj je vse drugače. Sploh ničesar več ne čutim, do ničesar več mi ni in zdi se mi, kot da bi del mene odšlo. Kot da mi nekaj manjka. Ti si tisti, ki si mi odnesel polovico mojega srca. Tisti del, ki bi ga sedaj tako potrebovala, da bi nate pozabila. Toda to so le besede, ki si jih sedaj upam napisati. Zelo si me prizadel in me ponižal. Včasih pa si bil del mojega življenja in živela sem le zate. So spomini in stvari iz tistega časa, ki jih lahko sedaj le vržem v koš. Naj se še tako trudim, vse je zaman, vse odhaja nekam stran. Mnogo bolečin sem že prebojela in verjetno bom tudi to. Ta je najhujša, saj ti si bil nekaj posebnega. Bil si tisti, ki sem mu zaupala vse svoje skrivnosti in ti dala svojo ljubezen. Bil si prijatelj, ki ga bo težko zamenjati, prepozno pa sem spoznala, da tega prijateljstva ne bi smela postaviti na kocko. Morda sem kriva, ker sem se vate zaljubila. Vate, ki si bil pošten, prikupen in ljubeč, vse te vrline so se skrivale v tebi. Ko sem te bolje spoznala, pa sem ugotovila, da jih sploh ni. Bil si res nekaj posebnega, morda si me zaradi tega tako hudo in brezobzirno prizadel. Ampak, zgodilo se je prav nasprotno, kot si si predstavljal ti. Uspelo ti je, moj posebni prijateljček.

Majica

Pišite nam!

Na Vestnik nam pošljite kakšne zanimive fotografije z vaših »žurov«, zabav, koncertov in trenutkov, ko ste se imeli lepo. Radi bi objavili nekaj vaših najbolj norih trenutkov mladosti. Veseli pa bomo vseh vaših pripomb, mnenj, pisem o vaših čustvih ter vsem, kar vam leži na duši. Pišite nam o tem, kar se vam dogaja, pa bi morali tudi drugi o tem vedeti. Napišite pa nam tudi, kaj želite, da bi se vam dogajalo. Naš naslov je: Vestnik, Podjetje za informiranje, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, ali po elektronski pošti: Nasceni@hotmail.com.

Rubriko uredila: A. Nana Rituper Rodež

Najpomembnejše na svetu je – prijateljstvo

Pravijo, da sva kot rit in hlače

Pravemu prijatelju zaupamo najintimnejše skrivnosti, z njim rešujemo osebne in malo manj osebne težave, prav on se z nami veseli in joče, z njim ušpičimo kakšno nepozabno neumnost, ki pa mora ostati skrivnost, da bi bila lahko nekaj posebnega ... Morda nam ravno zaradi tega sicer zelo odraslo razmišljajoči sogovorniki niso izdali prijateljskih skrivnosti. In prav je tako – saj so šele zaupanja vredni prijatelji pravi prijatelji. O prijateljstvu smo se pogovarjali z bakovskimi osnovnošolci Ines Štefanec, Urško Ropoša in Denisom Hamlerjem iz osmega ter z Moniko Hamler in Rokom Balazičem iz sedmega razreda.

Kaj vam pomeni prijateljstvo in kje najdeš dobrega prijatelja?

Ines: Prijatelja si izbereš tako, da vidiš, da ti je pripravljen pomagati, se s tabo igra, ti pomaga pri učenju in pri drugih aktivnostih. Prijatelja ne moreš srečati nekje na cesti, največ pa jih spoznaš v šoli. V Murski Soboti sem imela veliko prijateljev, prave prijatelje pa sem našla šele, ko smo se preselili v Bakovce.

Monika: Prijatelja si zaupata, pomagata, se imata na neki način rada, se rada pogovarjata in družita. V Dokležovju sem imela že v vrtcu zelo veliko prijateljev, šele v Bakovcih pa sem spoznala pravo prijateljico.

Urška: Zame je prijateljstvo nekaj najlepšega, je vez med dvema ali več osebami, ki delijo dobre in slabe stvari. S prijateljico sva že od vrtca skupaj in vsi pravijo, da sva kot rit in hlače. Vedno sva radi počeli kaj takega,

Od leve proti desni stojijo: Denis, Ines, Rok, Monika in Urška.

prava. Poznava se že devet let. Radi sva v družbi drugih prijateljev. So pa stvari in skrivnosti, ki jih lahko deliva samo midve in jih nikomur ne izdava.

Rok: Imam veliko prijateljev, samo dva pa sta prava prijatelja.

Denis: Tudi jaz imam veliko prijateljev, z dvema pa se največ družim.

Po čem se razlikuje pravi prijatelj od drugih?

Denis: Pravemu prijatelju lahko kaj zaupaš, počneš stvari, katerih z drugimi ne moreš. Prijateljem povem skoraj vse, česar včasih ne bi niti staršem.

Rok: Medtem ko se s prijatelji družimo, sem s pravim prijateljem sam in se pogovarjava o osebnih stvareh.

Urška: Pravi prijateljci zaupaš vse svoje skrbi, težave, svoje ljubezni, skrivnosti ... Sta nerazdružljivi. Imam prijateljico, ki mi pravi,

Ines: Ker imajo starejši prijatelji izkušnje, ti bolje svetujejo o šoli, na primer. Ali pa tudi o čem drugem.

Urška: Lahko ti svetujejo o ljubezni, katere fante si izbiraj, v kakšno družbo pojdi ... Zaradi njihovih izkušenj se mlajši večkrat zatekamo k starejšim in jim zaupamo svoje zgodbe.

Rok: Imam sestrično, ki je tudi moja zelo dobra prijateljica. Je srednješolka in mi velikokrat svetuje glede kontrolk, kaj naj se učim, kje naj pazim, da ne bom zašel v težave.

Kaj pa fant in punca, sta lahko prijatelja?

Vsi: Jaaa.

Urška: Nekateri pravijo, da fant in dekleta ne moreta biti samo prijatelja, vendar jaz tega ne verjamem. Imam veliko prijateljev, ki so mi samo prijatelji, lahko jim zaupam, se pogovarjam o različnih stvareh, se z njimi smejim ali jočem.

Denis: Prijateljem povem skoraj vse, česar staršem včasih ne bi.

Ines: Moraš oprostiti, ker veš, da je res dober prijatelj.

Urška: Zame je prijateljstvo nekaj najlepšega.

Rok: Prijatelje poznaš že od malih nog, spoznaš pa vse življenje.

Monika: S prijatelji se zabavam, pravi prijateljici pa vse zaupam.

za kar nihče ni vedel.

Rok: Prijatelja poznaš že od malih nog, spoznaš pa vse življenje. Z njim si deliš svoje skrbi. Človek potrebuje prijatelja, prave prijatelje – resnici spoznaš v nesreči in bogat je tisti, ki ima prave prijatelje.

Denis: Pravemu prijatelju lahko tudi marsikaj zaupaš in z njimi počneš zanimive stvari, tudi kaj ušpičiš. Svojega prijatelja sem spoznal že v vrtcu.

Koliko se vas ponavadi družijo in koliko je lahko najboljših prijateljev?

Ines: Tudi po pet, to so prijatelji, najboljša prijateljica pa je samo ena.

Monika: S prijateljicami na vasi se veliko družimo in zabavamo, moja najboljša prijateljica pa je ena, Tanja.

Urška: Imam veliko prijateljev, najbolj pa sem navezana na eno prijateljico, ki je res

da v družbi svoje najboljše prijateljice drugih sploh ne opazim.

Monika: S pravo prijateljico v šoli skupaj sediva. Pogovarjava se o ljubezni, o družinskih težavah, vse ji zaupam. Drugi prijatelji pa so za zabavo in si rad v njihovi družbi.

Ines: Prijatelji si zaupamo veliko skrivnosti, vendar najbolj zaupam najboljši prijateljici, ker vem, da me le ona ne bo izdala.

Če se s prijateljem spreš ...

Ines: To hitro rešimo, vedno je ena tista, ki se opraviči, in spet sva dobri prijateljici. Moraš oprostiti, ker veš, da je zares dober prijatelj in te ni nalašč izdal ali storil kaj slabega.

Monika: Meni se še ni zgodilo, da bi se s prijateljico skregala, razen majhnih preprirov.

Urška: Večkrat pride do takšnih bolj smešnih zamer, ko že po petih minutah ena pravi: Oprosti, ni bilo namerno. Vedno je ena, ki se opraviči. Za spravo je potreben navadno največ en dan.

Rok: S prijatelji sem se že velikokrat skregal, ampak to smo hitro rešili.

Denis: Jaz se s prijatelji ne prepiram, če pa že pride do kakšnega prepira, se opravičimo drug drugemu že kar v šoli ali se kasneje pokličemo.

Kako pa je s starejšimi prijatelji?

Se lahko prijateljci zaljubita v istega?

Ines: To naj se ne bi dogajalo, vendar se Meni se to ne zdi prav.

Denis: Mi prijatelji imamo različne okuse za dekleta, tako da nam niso vseh iste.

Kdo je pomembnejši – prijatelj ali simpatija?

Denis: Kaj jaz vem ...

Ines: Oboji so pomembni. Prijatelj ti lahko tudi svetuje in pove svoje mnenje. Potem pa ga upoštevaš ali ne.

Nana Rituper Rodež in Vesna Vrabelj
 Foto: A. N. R. R.

Test za prijateljstvo!

1. Imaš zaupanje vanjo ali vanj?
2. Ali se lepo obnaša do tebe?
3. Ali več dobivaš ali daješ za to prijateljstvo?
4. Ali je ob tebi, ko si v težavah?
5. Te brani in štiti pred ljudmi, ki te napadajo?
6. Spoštuje tebe in tvoje stvari?
7. Imata skupne interese, mnenja, poglede ...?
8. Ti zameri, če ji (mu) kdaj nasprotuješ ali se ne strinjaš?
9. Ga (jo) pogrešaš, če se kakšen dan ne srečata ali ne slišita?
10. Ali čuti s tabo, ko si žalosten/-a ali srečen/-a?

Tak soula se je začala. Knig pa kak sakše leto še zaj nega sej. Pa koga tou briga. Ati je negi štel, ka neštérni avtorí učbeníkoř školníkan cílou provízijo davlejo. Tej morejo deci samo povedati ka je te pa te učbeník najboukši. Točno tisti za šteroga provízijo dobijo. Zatóu so mogoče zaj že dugo nej štrajkali školnícke. Pouleg kníg mamó še vekšo nevoló f Soboti s kučóř f šteroj so kníge. Se pravi knížnicóř. Pa nej z nouvoř, štera de skoro gotova, s staroř. Pejnez nega. Neka se je cílou gučalo ka bi jo doř zaprí. Fajn. S ten mo se znankar túj valíli, da mo se pali v Evropsko uníjo. Pejnez nega. Kak bi túj naj bilij. Po novon finanserajo knížnico občíne, na šteron področí knížnica stogí. Ja samo je nevoló ka so pejneze tej naši župánčkí s tej naši malí občíne ponúcali. Znankar za kaj čednejšoga kak so kníge pa knížnica. Pa što spoj núca kníge? Tej tak alí tak míslíjo ka se je svejt začó pa ka de se končó z njímí. Atí je negí zvedó, ka se za nakup knížnícke zanimajo iz ene od naši bivší republik. V njoj bí radi napravíl ACADEMIE ZA SLADOLJED. Atí je pravo ka samo víšješolskí študíj.

Se pravi na kuglje. Avtomate bí lekar índrí núcalí.

Pouleg knížnícke mamó še eno nevoló etí pri nas.

Samo f sobóčkój občíni so nan malo avtoceste napravíli, f sej drúgí občínaj so se pa

tak dugo štúkali če je boukša rdeča, zelena, žuta, plava alí kakša načíša farba. Glij tak kak so naše stranke sefele farbe. Oní se štúkajo, pa bí sí radi sakši po svojen grúntí avtocesto spelali ka bí od DARS-a velke pejneze doubíli, oví v Lublani se pa smíjejo, pa sí delajo svoje avtoceste. Vmes nas malo pofarbajo ka se níjn íde za čímmenšo obremenítev okolíja. Pa ka bí najmenje naše rodovítne prekmurske zemle zapravíli. Já što níjn pa tou še vórje? Še malo pa mo lejko pa ponosní. Ka mo melí na sređí našega Prekmuríja - okouli Sobote eno fleko avtoceste. Telko ka malo prebivalce Sobote pomíríjo. Naš atí se pa čúdí kak glij tej šleperi ka tak glasno skouz Soboto vozíjo, níkoga v Radgoní, pa ne v Radencaj, pa nej v Beltincaj pa tak dale do mađarske graníce ne moutíjo. Te frnclek sobočke avtoceste bí lejko super trízíli kak turístíčno znamenítost. Pelanje po najkrajšén falatí avtoceste v Evropí.

No par dníj nazaj je pa vó vdarílo. Slovéníja je najbole vřla država od tej ka bí jí naj notrí v EU zeli. Kak ne bí bíjla vřla, vej pa se še prle napravímo kak nan povejo. Je pa ena nevoló, Slovéníja de da príjde v Evropsko uníjo netto plačnica. Super! Míj smo že tak razvíti ka malo s tolaramí gor pomoremo naprímer nemško gospodarstvo alí pa srmaško francosko kmetíjstvo. Te je pa za par dníj pa naprej príšlo ka so nekak nej dobro račúnali, ka trbej te podatke načí gledatí. Tú je pa našemí atíj »pao mrak na očí«. »Bar ten san vórvo«, je pravo. »Glij takši so kak naši«, je larmo po kújníj. »Ja zatóu nas pa notrí ščejo zetí«, san pravo. Ka smo glijní. Evropejci. Atí je pravo ka nas tej naši preígníj májo bole za butalce. »Aja, točno, vej pa mamó mínístra ka se píjše But«, san bíl čeden.

No če mate pr sebí kaj za odprejí, sí zaj odprite pa vísiko zdígníte kupíce. Še malo pa do nas v Prágí povabíli v NATO. Buš je že píjso našemí predśedníki, pa se njemí zavalo, kelko je Slovéníja príspevala v bojí proutí terorízmi. Bole san brodo, bole san se nej mogo spomníti da pa ge so šteroga terorísta prí nas f Slovéníj zgrabíli. Zaj mo bole merno spal zaj ka mo del mednarodne zarote proutí terorízmi. Do zaj nas je nej níšče napado, zaj nas pa spoj néde. Kelko de nas NATO kóšto se zainok ne vej. Atí je pravo ka de gvúšno tak ka de najprle se šenki, sledí mo pa te plačúvalí kakši tankec, pa kakšega humera, pa kakšo havbico namesto tej ízraelskí ka se tak rade kvaríjo, pa še kakši starí plej nan odajo, ka ga NATO več ne núca. Mogouče níjn od radostí še kakše skladišče za jedrske odpadke zríkamo. Níka je nej ízklučeno v našoj državí. Zaj nas naj sagajo f Píranskón zalíví. Zaj do-naší ribíči ríjbíli do Zadrá. Natove letalonosílke do níjn pa fkúip tírale ríbe. Ríj b de telko, ka mo je hrvatán šenki talalí.

Za predśedníka mamó že 16 kandidátov. Tou je demokracíja. Rejsan je že razvíta Slovéníja. Sakši se lejko bar za predśedníka príjaví če drúgjo nej. No pouleg sej nevol pa betegof ka jí v našoj državí mamó, atí predlaga ka je probamo ozdravítí na Bukovníškon jezérí. Pouleg 26 svetovno príznání zdravílní točk, so prejšnjí keden odkríli še dve. 27. je moški, 28. pa ženskí šankrejít. 27. je blújzí ovín točkan, samo za prvo malo vekšo drejvo stoupiš, 28. točka je pa malo bole notrí f šumo, vej razmíte za koj. Medicína nema rejčí za te zdravílné točke na Bukovníci - že so začalí oglašé objavlatí ka doř zaprejo ortopedsko klíníko v Lublani.

P. S. Atí je zagnje čase nekši čúden, sakši večer namesto v oštarijo na en malí brešček tú v naši Malí Bakofcáj odí pa gleda v nebou. Znankar čaka ka se njemí kaj prkaže - ka tíj naša ves slavna grata. Mama je pa pravla ka je bole tak, ka nema pejnez ka bí v oštarijo sou.

Vas lípou pozdravla Vanek,
5. b, OŠ Malí Bakofci

VANEK

IZBIRAJTE

BRAVO!

Poslali ste OGOROMNO fotografij. Eno lepšo od druge, zato tokrat objavljamo finaliste na celi strani časopisa. VI, dragi bralci, pa boste odločili, KATERA si zasluži častno prvo mesto (nagrada sponzorja v vrednosti 10.000,00 sit) in nehvaležno drugo mesto (nagrada sponzorja v vrednosti 5.000,00 sit).

Tudi most je lahko lep.
Dani Kurbus, G. Radgona

Cvetoča idila z modrino neba
Gizela Sapač, Topolovci

Kdor ljubi rože - rože ljubijo njega.
Malčka Dremelj - Tropenauer, Plitvica

Uganite, zakaj so naju postavili ravno pred rože?
Katja Šinko, Kuzma

V naslednji številki PENA bomo objavili zmagovalce.

NAJ bolj

cvetočo idilo

Pomurja

Na dopisnico napišite črko, ki pripada vašemu finalistu. Vse dopisnice pridejo v boben, srečneža, katerega dopisnico bomo izvlekli, čaka praktična nagrada.

IZBIRAJTE

»Cvetoča hiša«, ki je ne morete spregledati.
Magdalena Kranjec, Domanjševci

»Regrat« - cvetoči sadovnjak
Milan Gaber, Sv Jurij

Cvetoča marvica rož
Andrej Berden, Tišina

Pokrovitelj akcije je

KURBUS
S cvetjem je lepše

Dopisnice pošljite na naslov: agencija VENERA, Ulica arh. Novaka 13, 9000 Murska Sobota, s pripisom »ZA NAJ CVETOČO IDILO«.

Nagradna križanka

										AVTOR: ŠTEFAN HAJONJAK	SMISEL	PRIPOMBA	POGUM, ODLIČNOST	DENARNA ENOTA V BANGLADEŠU	PUSTOLOVEC	RIMSKA BISTICA	HUMORISTKA PUTRIH	REČICA NA TRZAŠKEM	TUJA MOODNA AGENCIJA	DELO VODKA		
										GLAGOLNIK OD POSTAVITI												
										IZGOVOR												
										ZIVAL, KI MUJAVKA ITALIJANSKI POLITIK (PRIETRO)					AMONIAKOVA SPOJNA TV VODTELICA (META)							
															GRŠKA BOGINJA NESREČE ABSOLUTNO Y ČLOVEKU							
VESTNIK	REJEC PSOV	TOKOVNI POSREDNIK	URADNI RAZGLAS, OKLIC	JAPONSKA RELIGIJA	SLOVENSKI BICIKLOG (ANTONI ERVA MUSER)	E					MEHRSKI PISATELJ (BARNO) BIVALISCE MENHVOV											
SLOVENSKI FOTOPISEC (JAKOB)										PODOBA VNEBOVZETJA NEKO. MARIB. TOVARNA						JOAN BAEZ						
USEDLNA										REKA V SREDNJI PONUJANJE IZDELKOV						LUKNJICA V KOZI		TEKOČI RAČUN	IZOLATOR	GLAVNIK ZA ČESANJE GRIVE	RAZTELE-ŠEVALEC	
ŠVEDSKI ZGODOVINAR IN POLITIK (OSCAR)										KORA S PALČICAMI FRANCOŠKI SKLADATELJ (FRANČI)												
DANKA ZADNUJA																						
VESTNIK	TRETI DAVIDOV SIR	CREVESNA OUBA LEBENO LJUDSKO GLASIBLO	R					DRUŽBENI SLOJ V MOJJI ANTON NANIT														
ANATOLE FRANCE			ZINČ-SREBRNA RUDNINA																			
JOSIP TITO																						
VLADAR MONARH																						
REKA V KONJU																						
FRIDOLIN																						
KREPELCE																						
KRAJ V HALOZAH																						

REŠITEV KRIŽANKE - 12. SEPTEMBER 2002: SESTRADANOST, ANTROPOMETER, DIAZ, IB, ARNI, MISSISSIPPI JE, PAK, INA, ČLEN, RM, ZAFKANT, ZAKOL, SAALACH, ARLES, JORUBA, JAK, RIVAL, KROM, LASO, ART, MOSTNINA, AA, ARESTANT, APATRID, OD, BOGOTA, BEOGRAD, NAL, MALAGA, KAČNIK, ORIS, ESK, SLANO, OMSK, LOK, ATTACCA, ZAČETEK AVANTURE, IL, KATO, ANSTEY, ETAPA, ELISTA, KOS, OLIVIN, LAJ, OBSIDIAN, UROK, ARA, PAS, ATTA, SANA

Ižrebanci Vestnikove nagradne križanke

1. NAGRADA V VIŠINI 10.000,00 SIT: Živa Vigi, Vodnikova 15, Krog, 9000 M. Sobota
2. NAGRADA KUHARSKA KNJIGA BOUG ŽEGNJA: Sandi Vučko, Cven 48c, 9240 Ljutomer
3. do 7. nagrada - Vestnikova majica: Franc Kaučič, Branoslavci 21b, 9240 Ljutomer; Lidija Klemenčič, Št. Kovača 13, 9103 Rakičan; Dragica Podlessek, Kocljeva 6, 9000 M. Sobota; Štefka Valenčič, Slomškova 5, 9000 M. Sobota; Iris Kološa, Markišavci 36a, 9000 M. Sobota

Povabilo k reševanju

Potrudite se in rešitve pošljite na uredništvo Vestnika, Ul. arh. Novaka 13, M. Sobota, s pripisom Penova nagradna križanka, do vključno petka, 4. oktobra 2002. Pet reševalcev bomo nagradili, in sicer z nagrado v vrednosti 10 tisoč tolarjev, kuharsko knjigo Boug žegnja, čestitko na Radiu Murski val, Vestnikovo majico in Vestnikovo rutko. Če vam bo delal težave kakšen zemljepisni pojem, je dovoljena uporaba atlasa. Veliko užitkov!

Marco Polo bi nas bil vesel ...

Na Korčuli ni pustil pečata samo svetovni popotnik Marco Polo, ampak tudi 273 mursko-morsko valovcev, ki smo se že šestič odpravili v Dalmacijo. O številni ekspediciji je v sedmih dneh najmanj trikrat poročal tamkajšnji lokalni radio, in to z razlogom. Smeh poslušalk in poslušalcev ter njihovo prešerno petje so lahko slišali do glavnega mesta, ki je od turističnega naselja Bon Repos, v katerem so prebivali, oddaljeno le nekaj minut.

Vse skupaj pa se je začelo s krstom, za katerega je poskrbel predstavnik turistične agencije Relax Karli Mihev. Ne bojte se, ženske ne ležijo zato, ker bi bile utrujene (morda so res bile, vendar tega niso pokazale), ampak zato, ker tako velevajo pravila krsta. Tisto, kar je sledilo, je zahtevalo veliko več napora ...

Ker si mursko-morskega valovanja ne moremo predstavljati brez morja in ladje, smo se s slednjo večkrat odpravili na izlet: najprej na otok Badijo, kjer smo pripravili piknik in tekmovanje v športnih igrah ...

... potem pa še na polotok Pelješac ter otoka Mljet in Lastovo, s katerega je tudi pričujoča fotografija. Najbolj pogumni so se namreč udeležili skupinskega skoka (eni za zabavo, drugi pod prisilo).

Simona Špindler
Flavio Dotto

Najbolj zabavni so bili seveda večeri. Za dva sta poskrbela hrvaška glasbenika Maja Blagdan (Kad žena plača), ki je s poslušalko Emo Vehar razbijala kozarce in Vinko Coce (Ribari), ki se je zaljubil v našo mursko-morsko valovko Heleno Bezec.

Največji delež k uspešnim zabavnim večerom so prispevali poslušalke in poslušalci Murskega vala, ki so se dobro znašli v vsaki vlogi. Ne verjamete? Ponujamo dokaz:

Nadaljevanje bo sledilo v letu 2003. Najprej v začetku junija v Poreču, potem pa sredi septembra v Črni gori. Sladko šestico, v katero je poleg mursko-morskovalovske ekipe ponosno zarezala predstavnica trinajstih poslušalk in poslušalcev, ki niso zamudili nobenega skupnega letovanja, Marjeta Šadl, bo tako zamenjala pravišnja sedmica.

– rojen dan pred električno

»Jaz da bi se predstavil na celi strani Vestnika oziroma Péna? Lahko, ni problema,« nam je odgovoril tokratni gost v tej rubriki, ko smo ga povabili k sodelovanju. In ko smo ga obiskali na njegovem domu, je bil res pripravljen razkriti svojo življenjsko pot od A do Ž, mi pa smo njegovo pripoved poslušali in v nekoliko skrajšani obliki zapisali.

Med prvimi imel kolo

Še nekaj dni in srečal sem bom z abrahamom. Rodil sem se namreč 3. oktobra

- Abraham mu že trka na vrata
- Brade ne bo skrajšal zaradi stave
- Vozi se z motorjem, poje, igra ...
- Ni se naučil molsti krav

1952, in to dan prej, preden je v Dobrovniku zasvetila električna žarnica. Tega takrat seveda nisem vedel in videl, menda pa me je močna svetloba nekoliko vznemirjala. Tako mi je vsaj rekla moja mama. In po značaju sem verjetno res nemirne narave.

Odraščal sem na kmetiji. Vse sem rad delal, le krav nisem želel molsti, zato se tega dela tudi nisem naučil. Iz otroških let pa se najraje spominjam nekega dne, ko sem bil v drugem razredu osnovne šole v Dobrovniku in mi je dedek kupil kolo. Najbrž sem bil takrat edini med otroki, ki sem se lahko ponašal s ko-

Oče, mama, mlajši brat in jaz, ko mi je bilo tri leta.

lesom, in na to sem bil seveda zelo ponosen. Spomnim se tudi, da sem v osnovni šoli rad plesal in pel pri folklorni skupini.

V tujini avto, žena ...

V mojih letih odraščanja je bilo v modi, da se je največ fantov odločalo za poklice v kovinarstvu, zato sem se tudi jaz po osemletki vpisal na srednjo poklicno kovinarsko šolo v Lendavi in jo uspešno končal. Potem pa me je kar takoj mikalo, da bi odšel na delo v Nemčijo in da bi si čimprej lahko kupil avtomobil. Ko se je že bližal čas odhoda, se mi je pripetila nesreča, tako da je vse skupaj padlo v vodo. No, po treh mesecih sem dobil službo v soboški Panoniji, leta 1972 pa mi je le uspelo oditi na delo v tujino – namesto v Nemčijo v avstrijski Gradec. Tam sem čez čas spoznal Barbaro iz Nedelice, ki je

postala moja žena. Zaradi stanovanja sva se skupaj preselila na Dunaj, dobila dve hčerki, kupili smo si avto in zgradili hišo v Dobrovniku, zato smo se leta 1982 vrnili v domovino, in to predvsem zato, da bi otroci odrasčali v Sloveniji. Jaz sem dobil na srečo službo kot vzdrževalec v Leku v Lendavi, žena pa najprej v Pomurki, nato pa v Moravskih Toplicah. Bilo nam je lepo ... žal samo do leta 1997, ko je žena umrla. Nekaj časa sem bil v hudi krizi, toda čas počasi celi rane. Srečen sem, da hčerki, ki uspešno študirata, radi prihajata domov. Starejša Renata pravkar dela magisterij iz socialne pedagogike, sicer pa je diplomirala iz nemščine, mlajša Klavdija pa je absolventka razrednega pouka na Pedagoški fakulteti Maribor.

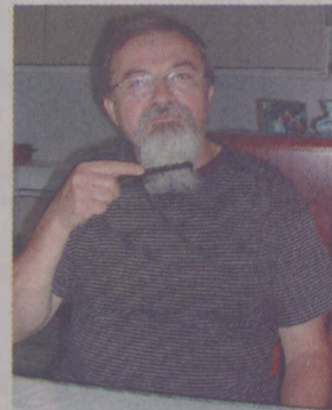

Fantovskih let se spominjam po številnih vaško-gasilskih veselicah, na katerih smo plesali, se zabavali ...

čanju prikoličarjev Slovenije sem prevozil z njim okrog 120 kilometrov. V veliko zadovoljstvo mi je tudi druženje s člani moškega pevskega zbora, ki smo ga ustanovili v domačem kraju leta 1998. Pojemo madžarske ljudske in vojaške pesmi. Imeli smo že 62 javnih nastopov in med drugim smo gostovali tudi v Avstraliji. To je bilo zame res zanimivo potovanje in prijetno doživetje. Sicer pa se vedno bolj navdušujem nad potovanji v neznane kraje. Letos sem se pridružil tudi skupini prijateljev Svete dežele iz Ljubljane, ki je potovala z vlakom do najsevernejše točke v Evropi – Nordcapa na Norveškem. Bil sem tudi že v Kanadi, Grčiji, Italiji, Franciji, Romuniji, Ukrajini in seveda velikokrat na Madžarskem.

Tudi muzikant, škof, vinogradnik, zbiratelj ...

To pa še ni vse, kar me zanima in veseli. Občasno igram tudi na »gudalo« s še dvema domačima muzikantoma, oba sta Franca oziro-

Stavil sem (za 500 evrov), da si do konca leta ne bom obril brade. Zdaj me dolžina že nekoliko moti, toda obljubo nameravam držati.

ma Ferija, družim se s člani turističnega društva, igram vloglo škofa pri krstu mošta v vino, zalivam rože, se sprehajam s svojim psom, pozimi zahajam v šolsko telovadnico, kjer igramo nogomet ... in seveda mi dajejo veliko zadovoljstva tudi gorice. Letošnji pridelek posebej lepo kaže, in če bo vse po sreči, bomo imeli trgategv 29. septembra. No, skoraj bi pozabil omeniti še moj zbirateljski konjiček – zbiranje odpiralcev za steklenice. Prav te dni je zbirka

V goricah imam delo, reakcijo, šport in zabavo.

Med ljudi dobre volje

Poleg druženja s hčerka rad zahajam tudi med druge ljudi dobre volje. Tako se pogosto dobim s skupino lastnikov motorjev oldtimerjev, da se kaj pogovorimo in kam zapeljemo. Jaz imam motorno kolo Panonija iz leta 1956, ki sem ga kupil v Dobrovniku in sam obnovil. Na nedavnem sre-

V družbi z dobrimi prijatelji! Jaz sem drugi z desne, nad nami pa visijo odpiralci za steklenice, ki jih zbiram.

Dva Ferija (s harmoniko in goslimi) in jaz z »gudalom«. Običajno imam takšno brado kot na tej fotografiji.

narasla na dvesto dvajset. Vse odpiralce imam izobesene oziroma razstavljene v vinski kleti (sobi) v Dobrovniku. Tam lahko vidite tudi več priznanj, ki sem jih dobil kot vinogradnik. Vina nimam za prodajo, ampak le zase oziroma ga popijemo v družbi. Letos sem ga moral prihraniti tudi za praznovanje abrahama. Upam si trditi, da je kapljica zelo dobra.

Jožef G. Bistriški

Renata in Silvo

Odkar prihaja v Dokležovje 23-letna Renata, natakarcica iz Sebeborec, so nekateri »prijetno vznemirjeni«. Je namreč zelo prijazna, rada se smeje, govori ... Nam je še zaupala, da rada potuje, med živalmi pa ima najraje psa in mačko. Eden izmed njenih občudovalcev je tudi 40-letni domačin Silvo, ki je pač rad v dobri družbi, še posebej pa v njeni bližini v gostinskem lokalu, če ni na nogometnem igrišču, na javnih ali kakšnih drugih delih.